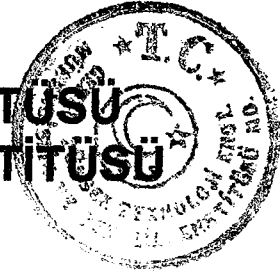

T.C.
GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
MÜHENDİSLİK ve FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE LEASİNG UYGULAMALARI VE
BİR ARAŞTIRMA

77758

77758

Muhammed TÜRKMENLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İŞLETME ANABİLİM DALI

GEBZE

1998

T.C.
GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
MÜHENDİSLİK ve FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE LEASİNG UYGULAMALARI VE BİR ARAŞTIRMA

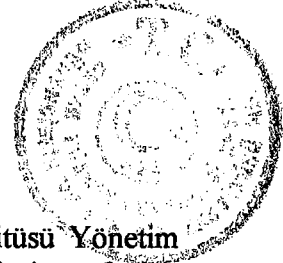
Muhammed TÜRKMENLER
YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI

Yrd. Doç. Dr. Oya Erdil

GEBZE

1998

Bu tez çalışması, G.Y.T.E. Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu 'nun 23/02/1998 tarih ve 98/08. sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından*İŞLETME*.....Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS Tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE : Yrd.Doç.Dr. Oya ERDİL
(Tez Danışmanı) (G.Y.T.E)

ÜYE : Prof. Dr. Erol EREN
(G.Y.T.E)

ÜYE : Yrd.Doç.Dr.Gökhan ÖZER
(G.Y.T.E)

(olumsuz Oy)

ONAY

G.Y.T.E. Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 25/06/1998 tarih ve 98/16. sayılı kararı.

İmza / Mühür

ÖZET

Bu çalışmada, leasing'in önemi, bir finansal araç olarak diğer finansal araçlar arasındaki yeri, uygulamada yaşanan problemleri analiz edilmektedir.

İlk bölümde, leasing'in tanımı, ana terminolojisi, nasıl işlediği ve tarihsel gelişimi yer almaktadır. Takip eden konularda ise, leasing'in türleri ve kiralanan mallar analiz edilmektedir.

İkinci bölümde, yürürlükte olan kanuna göre leasing'in nasıl uygulandığı, yasal düzenlemeleri, özellikleri, avantajları derinlemesine analiz edilmekte, bunun yanında Türkiye'de leasing'in yetersiz kullanımının nedenleri ve problemleri sunulmaktadır. Bundan başka, leasing'in muhasebesi, getirileri, fon kaynakları ve prosedürü analiz edilmektedir.

Son olarak, üçüncü bölümde, bir leasing şirketinde, müşterilerin leasing uygulamaları üzerine bir araştırma yapılmaktadır. Amacımız, leasing uygulamalarını değerlendirerek, diğer ülkelere nazaran geniş ölçüde kullanılmama nedenleri ve uygulamada iyileştirme önerileri sunulmaktadır.

SUMMARY

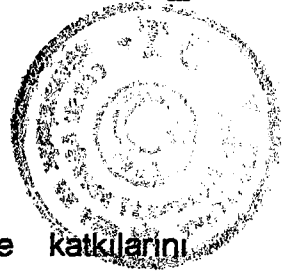
In this study, the importance of leasing as a financial instrument, its place among other financial tools, its application and problems encountered in practice are analysed.

In the first chapter, definition of leasing, basic terminology, how it operates and historical background are given. It is followed by types and items leased are analysed.

In the second chapter, how leasing is applied according to the current law in action is mentioned. Legal regulation, properties of leasing contracts, advantages and characteristics of leasing are analysed deeply as well as problems and causes of insufficient use of leasing in Turkey are investigated. Moreover accountancy of leasing, the advantages it brings, fund resources and its procedure are analysed.

Lastly, in the third chapter a research on customers of one leasing company is conducted. The aim is to evaluate leasing practices in Turkey, to search the reasons why it is not so widely used as compared to other countries and make some suggestions for improving the practices.

TEŞEKKÜR

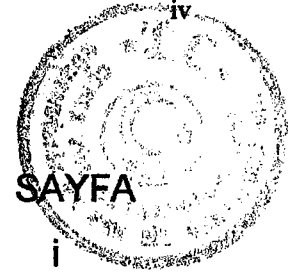

Bu çalışmamda her konuda yardımlarını ve katkılarını esirgemeyen danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. Oya ERDİL' e, tez çalışmam süresince bana her türlü kolaylığı sağlayan Yaşar Leasing Operasyon müdürü sayın Ahmet IŞIK'a, şefim Tümay ÖZGÜDER'e, Yaşarbank Gebze Şubesi Personeline, özellikle Cari Hesaplar Servisine, Yüksek Lisans süresi boyunca engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım kardeşlerim sayın Abdullah, Said, Harun ve Emin TÜRKMENLER' e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Muhammed TÜRKMENLER

Mayıs 1998

İÇİNDEKİLER

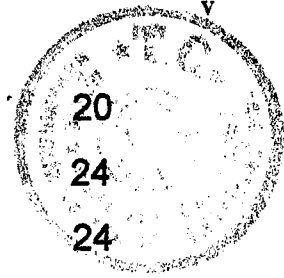
ÖZET	i
SUMMARY	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
GİRİŞ	1

1. LEASİNG(FİNANSAL KİRALAMA) YÖNTEMİNDE

TEMEL KAVRAMLAR	3
1.1.Leasing Nedir ?	3
1.2.Leasing'in İşleyiş Mekanizması	5
1.3.Leasing'in Tarihçesi	7
1.4.Leasing'le Neler Kiralanabilir ?	10
1.5.Kiralama ve Satınalma Ayrımı	12

2.FİNANSAL KİRALAMA TÜRLERİ

2.1.Doğrudan Kiralama(Director Or Single Investor Lease)	14
2.2.Dolaylı(Aracılı) Kiralama	15
2.3.Tam Ödemeli Kiralama (Full Payout Lease)	15
2.4.Tam Ödemesiz Kiralama (Non-Payout Lease)	16
2.5.Yurt İçi Finansal Kiralama (Domestic Leaseing)	16
2.6.Uluslararası Finansal Kiralama (Cross-Border Leasing)	17
2.7.Satışa Yardımcı Kiralama (Sales-Aid Leasing)	18
2.8.Satış ve Geriye Kiralama (Sales and Lease Back)	19

3.LEASİNG'İN TÜRKİYE UYGULAMASI

3.1.Finansal Kiralamaya İlişkin Yasal Çerçeve

3.1.1.Finansal Kiralama Kanunu

3.1.2.Kiralama İşlemlerinde Süre ve Sınırların

Düzenlenmesi

3.1.3.Teşvik, Vergi ve Gümrüğe İlişkin

Düzenlemeler

3.2.Leasing'in Ülkemizdeki Gelişimi

3.3.Finansal Kiralama Sözleşmelerinin Genel Özellikleri

3.3.1.Sözleşmelerin Feshedilebilmesi

3.3.2.Kiralamanın Devri

3.3.3.Kiracıya Verilen Garantiler

3.3.4.Kiracıdan Alınan Garantiler

3.3.5.Bakım ve Onarım

3.3.6.Kiracıya Getirilen Diğer Yükümlülükler

3.3.7.Teknik Eleman Yetiştirme Sorumluluğu

3.4.Kiralama Sözleşmesinin Feshi Halinde

Yükümlülükler

3.5.Leasing'in Muhasebeleştirilmesi

3.6.Leasing Şirketlerinin Fon Kaynakları

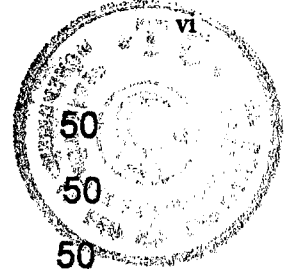
3.7.Finansal Kiralama Şirketlerimizin Sorunları

4.LEASİNG'İN YARARLARI (AVANTAJLARI)

4.1.Leasing Banka Kredisinden Daha Avantajlı

4.2.Satınalmanın Dezavantajları

4.3.Kredinin Dezavantajları

5.FİNANSAL KİRALAMA SÜRECİ

5.1.Leasing Yöntemi Hakkında Bilgi Verilmesi	50
5.2.Leasing Şartlarının Görüşülmesi	50
5.3.Müracaat	50
5.4.Değerlendirme	51
5.5.Sözleşmenin Yapılması	52
5.6.Kiralanacak malın Tedariki	52
5.7.Bakım ve Onarım Hizmetleri	53
5.8.Sözleşmenin Zamanından Önce Müşteri Tarafından Feshi ve İptal Edilmesi	53
5.9.Leasing'de Teminat	54
5.10.Sözleşmenin Sona Ermesi	54

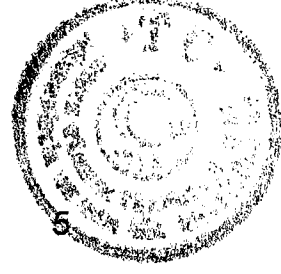
6.UYGULAMA (BİR LEASİNG ŞİRKETİNDE LEASİNG UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA)

6.1.Uygulamanın önemi	56
6.2.Uygulamanın Amacı	57
6.3.Uygulamanın Metodolojisi	58
6.4.Uygulamanın İçeriği	59
6.5.Araştırma Bulguları	60
6.6.Bulguların Değerlendirilmesi	76

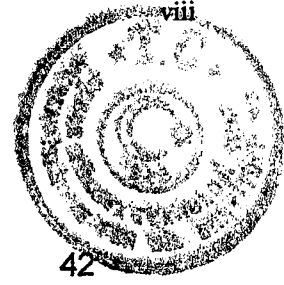
SONUÇ	80
KAYNAKLAR	83
ÖZGEÇMİŞ	87
EK: ANKET FORMU	88

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1 Leasing'in İşleyiş Mekanizması

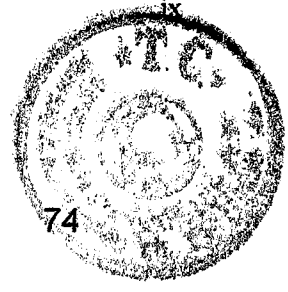

TABLolar DİZİNİ

Tablo 4.1 Leasing'in Banka Kredisine Göre Avantajı	42
Tablo 6.1 Anketi Dolduranın Çalıştığı Departman	60
Tablo 6.2 İşletmenin Faaliyet Alanı	61
Tablo 6.3 Üretilen Ürünler/ Hizmetler	62
Tablo 6.4 Leasing'in Türkiye'de Yeteri Kadar Tanınamamasının Nedenleri	63
Tablo 6.5 Türkiye'de Leasing'in Gelişimini Engelleyen Nedenler	63
Tablo 6.6 Finansal Kaynak Sağlama Yolları	64
Tablo 6.7 Bir Finansal Aktife Sahip olmak İçin Başvurulan Yollar	65
Tablo 6.8 Bir İşletmenin Kaynak Sıkıntısı Nedeniyle Alamadığı Sabit Aktifleri Leasing Yoluyla Almada Avantajı	65
Tablo 6.9 Leasing'in Sağladığı En Cazip Avantajlar	66
Tablo 6.10 Finansal Kaynakta Aranılan Şartlar	67
Tablo 6.11 Kiralanmak İstenen Yatırım Araçları	68
Tablo 6.12 İşletmede Şu Ana Kadar Kiralanan Yatırım Araçları	69
Tablo 6.13 Leasing'e Başvurma Sebepleri	70
Tablo 6.14 Yatırımcı Açısından Fon Sağlamanın Temel Amacı	70
Tablo 6.15 İşletme Açısından İktisadi Varlığın Mülkiyetine Sahip Olmaktan Çok Kullanılmalarının Rasyonelliği	71
Tablo 6.16 "Teknolojik Gelişmelere Karşılık Yetersiz Banka Kredileri Makinanın Değeri Ona Sahip Olmak Değil , Kullanmaktır" İlkesinin Benimsenmesi	71
Tablo 6.17 Leasing'in Satınalmaya Göre Avantajı	72
Tablo 6.18 Leasing'in Banka Kredisine Göre Avantajı	72
Tablo 6.19 Leasing'e Başvurma Sebepleri İle İktisadi Varlığın Mülkiyetine Sahip Olmaktan Çok, Kullanılmaları Arasındaki İlişki	73

Tablo 6.20 Kaynak Sıkıntısı Nedeniyle Alınamayan Aktifleri
Almada Avantaj Sağlama İle Leasing'in Sağladığı En
Cazip Avantajlar Arasındaki İlişki

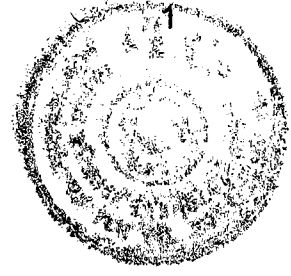

Tablo 6.21 İktisadi Varlığın Mülkiyetine Sahip Olmaktan Çok,
Kullanılmaları İle "Makinanın Değeri Ona Sahip
Olmak Değil, Kullanmaktır" İlkesi Arasındaki İlişki

75

GİRİŞ

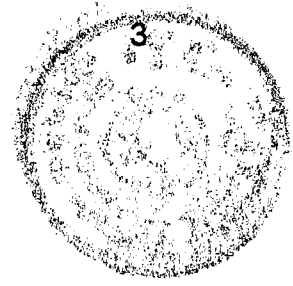
21. yy.'ın beraberinde getirdiği hızlı değişim, finans sektörüne de yansımaktadır . Son zamanların en önemli finans kaynaklarının birini oluşturan leasing kavramı ; bütün dünyada hak ettiği yeri almış olmasına rağmen günümüzün hızla büyüyen Türkiye'sinde halen istenilen düzeye gelmemiş olmakla beraber oldukça hızlı bir gelişme göstermektedir. Büyük yatırımların altından yorulmadan kalkmak için ihtiyaç duyulan araçları kiralamak için, bir leasing kuruluşuyla temasa geçerek yatırımı gerçekleştirmek mümkün olmaktadır. Karşılıklı anlayış ve güven içinde kiralanan aracın, kira süresi sonunda sahibi olunmakta, finansal sıkıntı dolayısıyla alınamayan araçlar, bu sistem yardımıyla kolaylıkla alınması sağlanmaktadır. Bu sebeple işletme, bu konuya fazla zaman ve kaynak ayırmadan, bu önemli sorunu halletmiş olup, atıl kalan zaman ve kaynaklarını daha önemli bir alanda değerlendirme fırsatı bulmaktadır. Rasyonel çalışan işletmelerde, bu bir rekabet avantajı sağlamaktadır.

Son yıllarda bir moda isim haline gelen "leasing" esasında, zenginliğin bir mala sahip olmakta yattığına ilişkin geleneksel ve köklü düşüncenin, günümüz ekonomik anlayışına uygun olarak zayıflaması sonucunda ortaya çıkmıştır. Bilindiği gibi insanlar, tarihin ilk dönemlerinden beri, varlıklarını sürdürebilmek için kimi nesneler edinmek suretiyle güçlü olmak gereğini duymuşlardır. Böylece mülkiyetin zenginliğe, zenginliğin de güce yol açtığına inanmışlar, bunun sonucunda tüm çabalarını daha fazla nesneye sahip olarak daha fazla zengin olmaya yöneltmişlerdir. (Kuntalp,1988,s.7)

Leasing ile işletme, sabit değeri hiç harcama yapmadan elde etmekte ve işletip gelir sağladıktan sonra birçok döneme dağıtılmış ödemelerle, nakit sıkıntısına düşmekten kurtulabilmektedir. (Shapiro, 1985, s.

107). Finansal kiralama, farklı ülkelerde farklı koşullarda gelişimini sürdürmesine karşın, geliştiği ülkelerde ekonomik yaşama katkısı bir çok bakımdan birbirinin aynıdır. Finansal kiralamanın tüm dünya sermaye piyasalarında orta vadeli finansman ihtiyacının karşılanmasında önemli bir yere sahip olduğu herkesce kabul edilmektedir. Bugün artık gelişmiş finansal kiralama piyasasına sahip ülkelerdeki sermaye yatırımlarının büyük bir kısmı kiralamadan sağlanan fonlar ile finanse edilmektedir. Leasing, sermaye birikiminin yetersiz olduğu ülkelerde yatırıma yönelik finansman ihtiyacı için bir çözüm olabilmektedir. Orta ve uzun vadeli finansman imkanlarının sınırlı olduğu dönemlerde işletmelere uygun koşullarda finansman temin ederek imkanlarını genişletmektedir. Söz konusu imkanlar özellikle sermaye yönünden güçsüz, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler veya yeni şirketlere, ihtiyaç duydukları makina ve teçhizatın sağlanmasında ortaya çıkmaktadır.

Bu tez çalışmasında ilk bölümde leasing'in ne olduğuna, işleyiş mekanizmasına, tarihçesine, neler kiralatabildiğine, finansal kiralama türlerine değinilmiştir. İkinci bölümde, leasing'in Türkiye uygulamasına, leasing'e ilişkin yasal çerçeveye, finansal kiralama kanununa, teşvik, vergi ve gümrüğe ilişkin düzenlemelerin ne olduğuna, leasing'in ülkemizdeki gelişimine, leasing sözleşmelerinin genel özelliklerine, leasing'in muhasebeleştirilmesine, leasing şirketlerini fon kaynaklarına, leasing şirketlerinin sorunlarına değinilmiştir. Üçüncü bölümde, leasing'in avantajlarına, leasing'in banka kredisine göre avantajlarına, leasing'in satınalmaya göre avantajlarına, finansal kiralama sürecine yer verilmiştir. Son bölümde, bir leasing şirketinde leasing uygulamalarına yer verilmiştir. Araştırmanın sonuçları tümevarım yoluyla değerlendirilerek genellemelere gidilmiştir. Sorunlar saptanmış ve çözüm önerileri getirilmiştir. Leasing'in diğer finansal kaynaklara göre daha fazla avantajlı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

1. LEASING (FİNANSAL KİRALAMA) YÖNTEMİNDE TEMEL KAVRAMLAR

1.1. Leasing Nedir ?

Herhangi bir varlığın mülkiyetini devralmadan sadece kullanım hakkının belli bir süre için elde edilmesine " kiralama " denir. Başka bir ifadeyle; mal sahibinin mal üzerindeki mülkiyet hakkı saklı kalmak üzere, malın kullanım hakkını, bir menfaat karşılığında bir başka kişiye devretmesidir. Çok yaygın kullanılan başka bir tanımda da leasing (finansal kiralama), yatırımcının kendi tercihi konusunda tesbit edilen bir yatırım malının, finansal kiralama şirketi tarafından satın alınarak, belli bir süre için belli bir bedel karşılığında yatırımcıya kiralanmasıdır. (Yaşar Leasing, 1997, s.1) Değişik finansal kiralama tanımları içerisinde, en çok kullanılan tanım, Avrupa Leasing birliği tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre, finansal kiralama , belli bir süre için kiralayan (lessor) ve kiracı (lessee) arasında imzalanan ve üreticiden kiracı tarafından seçilip, kiralayan tarafından satın alınan bir malın, mülkiyetini kiralayanda; kullanımını ise, kiracıda bırakan bir sözleşme olup, malın kullanımını belirli bir kira ödemesi karşılığında kiracıya bırakılmasıdır. (Şenay, 1987, s.52)

Tanımlardan anlaşılacağı üzere, leasing işleminde, üç taraf söz konusudur. Bunlar ;

- 1) Üretici veya satıcı işletme (Supplier)
- 2) Leasing şirketi, kiralayan (Lessor)
- 3) Kiracı işletme, kiracı (Lessee)

İşletme açısından fon sağlanmasının temel amacı, faaliyeti için gerekli iktisadi varlıkların elde edilmesidir. İşletmenin duran varlıklara

gereksinimi varsa, burada amaç, makine ve teçizatın mülkiyetine sahip olmaktan çok , kullanılmaları olduğuna göre, işletme satın almak veya kiralamak seçeneklerinden biri ile bu amacını gerçekleştirebilir. Kiralama da ,taşınır ve taşınmaz varlıkların sağlayacakları hizmetlerden yararlanılmasına olanak veren bir araçtır. Gerçekten kiralama sözleşmesi ile kiracı işletme, belli bir süre taşınır ve taşınmaz varlıkların sağlayacakları hizmetlerden yararlanma hakkına sahip olmaktadır. Kiralama sözleşmelerinin yenilenmesi ile bu belirli bir süre uzatılabileceği gibi, sözleşmelere konulacak hükümlerle kiracıya satın alma konusunda bir tercih hakkı da tanınabilmektedir. (Akgüç, 1994,s.612)

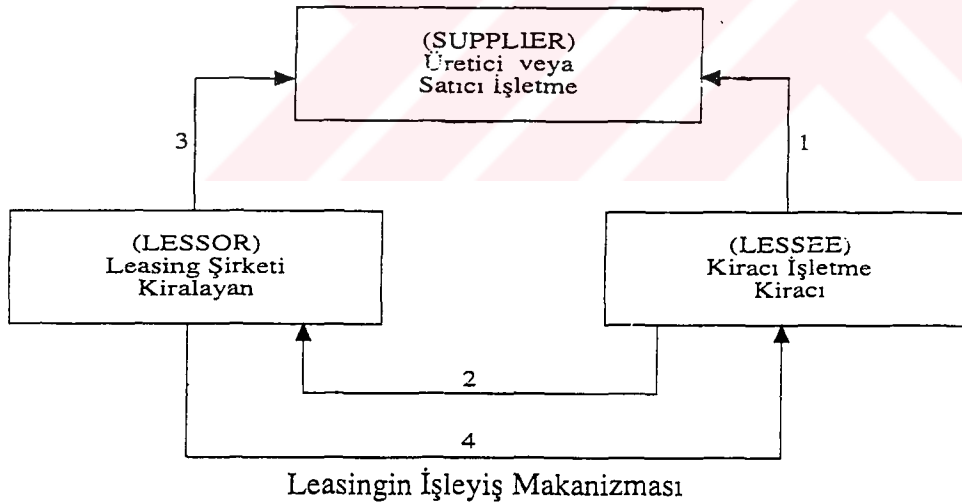
Kiralama kavramıyla, farklı bir çok işlem birden tamamlanmaktadır. Kiralanan varlığın kullanım hakkı, kiracıya kısa bir süre için devredilebilmektedir. Aynı şekilde uzun vadede kiralanan varlığın, kiracıya devredilmesini sağlayan sözleşmelerde kiralama kapsamına alınmaktadır. (Seyhan, 1991, s.44)

Finansal kiralama da iki mülkiyet kavramı ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birincisi, hukuki mülkiyet, ikincisi ise, ekonomik mülkiyet kavramıdır. Leasingde, kiralayan (finansal kiralama şirketi - lessor) hukuki mülkiyete, kiracı(Lessee) ise ekonomik mülkiyete sahip bulunmaktadır. Leasing in temel ögesi , bu iki farklı mülkiyet kavramı olup, yatırımlardan elde edilen esas yararın onların mülkiyetinden değil, kullanımlardan kaynaklandığı düşüncesine dayanmaktadır. Leasing, borç karşılığı finansman sağlamanın özel bir şekli olup, özünde para dışında bir iktisadi varlığın borç olarak alınması yatmakta, kiracı, sözleşme ile bir yükümlülük altına girmektedir. Bu yükümlülük sonucunda da iktisadi varlık kiracının aktifleri arasında yer almaktadır.

Leasing, 100 % 'e kadar makine ve teçizat finansmanına katkıda bulunmaktadır. Dolayısıyla makine ve teçizat için 100 % finansman imkanı sağlamaktadır. Bu durumda yatırımcı işletme, mevcut kapitalini diğer

projelere ağırlık vererek daha verimli bir biçimde değerlendirmiş olmaktadır (Terry Brian,1985,s.17) .İşletme, bilançosunda varlıkları arasında yer almayan bir varlığı kullanarak gelir elde etmekte, böylece az bir yatırımla çok kar elde etmiş gibi görünmektedir. Toplam varlıklar rakamı aynı düzeyde kalırken işletmenin karlılığı artmış görüntüsü verilmektedir. Kiralama ile işletmenin varlık devir hızı artmakta, bu da işletmelerin değerlendirilmesinde yatırımların karlılığı gibi çok kullanılan bir oranın büyümesine neden olmaktadır. Kiralanan varlık bilançoda yer almadığı gibi, kiracı işletmenin kiralama şirketine yapması gereken kira ödemeleri de bilançoda pasifler arasında gösterilmemekte, böylece işletmenin kaldıraç oranları düşük çıkmaktadır. Bu da, işletmeye borç verecek kişinin değerlendirmelerinde işletmenin yararına olmaktadır.

1.2. Leasing'in İşleyiş Mekanizması

Şekil 1.1 Leasing'in İşleyiş Mekanizması

Basit bir şemayla görüldüğü gibi, leasing'in işleyiş mekanizması 4 aşamada gerçekleşmektedir. Bu aşamalar sırasıyla ,

1.Aşama: Kiracı işletme, Kiralamak istediği iktisadi varlığı bizzat seçerek, fiyat ve diğer koşullar için anlaşır.

2.Aşama: Kiracı, İktisadi varlığın satın alınması için leasing şirketi ile anlaşır.

3.Aşama: Leasing şirketi, imalatçı kuruluştan iktisadi varlığı satın alır.

4.Aşama: Kiralanacak varlık kiracıya teslim edilir.
(Karabulut,1993,s.15)

Leasing'de işlem sürecini biraz daha genişleterek, pratikte nasıl olduğunu incelersek, bu aşamaları aşağıdaki sırayla görmek mümkün olacaktır. Pratikte uygulanan işlem süreci şunları kapsamaktadır. Bunlar;

1) Yatırımcı, almak istediği malı seçerek, satıcı ile fiyat, teslim koşulları ve malın marka, model vb. özelliklerini belirleyen bir ön sözleşme yapar.

2) Proforma fatura ve şirketi/ yatırımcıyı tanıtan belgelerle birlikte leasing şirketine başvuru yapılır.

3) Leasing şirketi, yatırımcının mali durumunu ve yatırım konusu malı gözönüne alarak bir teklif verir.

4) Teklif üzerinde uzlaşıldığında, yatırımcı ve yatırım hakkında yapılacak inceleme sonucunun olumlu olması durumunda, leasing şirketi ve yatırımcı arasında noterce onaylanacak finansal kiralama sözleşmesi imzalanır.

5) Gerekli görülürse teminat talep edilir.

6)Yatırım, teşvik belgesi kapsamında ise leasing şirketi ve yatırımcı, teşvik belgesi devri için Hazine Müsteşarlığı'na başvurur ve devrin gerçekleşmesi sağlanır.

7)Yatırımcı malı teslim aldıktan sonra, leasing şirketi, satıcıya mal bedeli ödemesi yapar.

8)Finansal kiralama konusu malın sigortası leasing şirketi tarafından yapılır.

9)Yatırımcı, malı kullanmaya ve kira ödemelerini yapmaya başlar.

10)Sözleşme süresince malın her türlü bakım, onarım ve sigorta masrafları yatırımcı tarafından karşılanır.

11)Sözleşme süreci sonunda, yatırımcı sözleşmede önceden belirlenmiş koşullar çerçevesinde, finansal kiralama konusu malı leasing şirketinden sembolik bir bedel karşılığında satın alır.(Yaşar Leasing, 1997, s.6)

Kiralama sözleşmeleri düzenlenirken, ödeme koşulları işletmenin nakit akışları dikkate alınarak belirlendiğinden işletmeye önemli bir miktarda esneklik getirilmektedir. Bankalar veya diğer finansman kuruluşlarından daha esnek kontratlar düzenleyebilen kiralama şirketleri, kiracının gelir beklentilerine göre kiralama döneminin başında veya sonunda büyük ödemeler yapma, sadece belirli aylarda kira bedeli yatırma, ya da zaman içinde artan, basamaklı kira ödemeleri yapma gibi çok çeşitli ödeme planları hazırlayarak kiracının yatırım nedeniyle sıkışıklığa düşmesini önleyebilirler. Ayrıca kiralamayla endüstriyel ve ticari kuruluşların finansmanında bir başka finansman kaynağı yaratılarak, bu kuruluşları yabancı kaynak portföylerinde çeşitlilik sağlanabileceği de öne sürülmektedir.

1.3 Leasing'in Tarihçesi

Dünyada yaygın bir finans enstrümanı olan leasing'in tarihi 4 bin yıl öncesine Sümerler ve Babillere kadar varıyor. Milattan önce 2000 yılında Sümerler tarım aletlerini, ortaçağ Avrupası'nda Venedikliler gemilerini ve silahlarını kiralıyorlardı. 19. y.y.'da sanayi hamlesi sırasında İngiltere'de ilk leasing şirketi olan Birmingham Wagon Company kuruluyor ve tren vagonları gibi finansmanı büyük ölçekli, bireysel yatırımcıların ve devletin tek başına gerçekleştirmeyi feasible bulmadığı projeleri leasing yoluyla finanse ediyordu. Dünya sahnesinde ağırlığını ABD'de 1929 büyük buhranından çıkışta, Avrupa

ve Japonya'da ise 2.Dünya Savaşı'nın yaralarının sarılması sırasında, koyarak her iki dönemde de yüksek risk ortamında özellikle küçük ve orta ölçekli, yatırım yapmak isteyen ancak özkaynak ve kredi olanakları sınırlı girişimcilerin can simidi haline gelmektedir. (Yaşarbank Finans Dergisi,1997,s.5) Dünyada leasing uygulamalarının çok eskilere dayandığı belgelerde gözükmekte, M.Ö 2000 yıllarında toprak işleme aletlerinin, daha sonraki yıllarda gemilerin, ortaçağ boyunca da arazi binalarının leasing'e konu edildiği anlaşılmaktadır. İngiltere'de 1840'larda demiryolu vagonlarının kiralaması sözkonusu olmuş ve dünyada ilk tescilli kiralama şirketi "Birmingham Wagon Company " 25 Mayıs 1985'te kurulmuştur. (Clark, 1985, s.1) 2.Dünya Savaşı'nda savaş malzemelerinin kiralanmasıyla yeniden gündeme gelen leasing, bu yıllarda modern bir uygulama biçimi kazanmıştır. Yatırımların kiralama yöntemi ile finansmanına 1930'lu yıllarda ABD 'de ekonomik bunalım sonrası yaşanan finansman güçlüklerine bir çözüm getirmek amacıyla başlanılmıştır. Ancak, bu yöntemin yaygınlaşmasına, 2. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan teknolojik gelişmeler ve buna paralel olarak işletmelerde ortaya çıkan yenileme ve modernleştirme hareketleri yol açmıştır. (Akgüç, 1994, s.612)

2.Dünya Savaşı sırasında, Amerikalı'ların Ruslar'a savaş malzemesi satışı yerine, kiralama fikirleri savaş sonrası ekonomik canlanmanın getirdiği dev yatırımlar için önemli finansman kaynağını oluşturmuştur. Bu teknolojik gelişmelere karşılık, yetersiz banka kredileri, "Makinenin değeri, ona sahip olmak değil kullanmaktır" ilkesini benimseyen pekçok şirketin leasinge yönelmesini sağlamıştır. (Ersan, 1985, s.34)

İlk modern leasing şirketi 1952'de ABD'de kurulmuş, ABD'yi Kanada , İngiltere, Fransa, İtalya ve Almanya'da kurulan şirketler izlemiştir. 1963'te ise bugün leasing alanında en iddialı ülkelerden biri olan Japonya devreye girmiştir. Günümüzde A.B.D'de işletmelerin yarısından fazlası bu finansman yönteminden yararlanmakta, kiralama yolu ile sağlanan sabit varlıklarının toplam içindeki payının yaklaşık %20-30'a yükseldiği

hesaplanmaktadır. Benzer gelişme ortak pazar ülkelerinde de gözlenmektedir. M.Ö 350 yıllarında Aristoteles " zenginliğin mülkiyetinden ziyade bu hakkın kullanımından kaynaklandığı" nı belirtmiştir. 18. Yüzyılda Adam Smith, "sermaye birikiminin üretim araçlarının mülkiyetinden değil de işletmesinden kaynaklandığını" belirtmiş ve bu görüşün Leasing'in temeli olduğu kabul edilmiştir. (Karabulut, 1993, s.21)

Bir ülkede yatırımların artmasının önemli bir sonucu işsizliğin azaltılmasıdır. Nitekim A.B.D.'de kiralama ile gerçekleştirilen makine-teçhizat yatırımları sonucunda 1.2 milyon kişiye iş yaratıldığı, leasinge ilişkin verilen rakamlar arasındadır. (Fortune, 1983,s.38) Leasing, son yıllarda sadece gelişmiş ülkelerde değil, gelişmekte olan ülkelerde de büyük önem kazandı. Daha öz deyişle, yeni teknoloji kullanımını destekleyen ekonominin, büyük sermayeler olmaksızın yeni atılımlara yönelmesini mümkün kılan, küçük birikimleri harekete geçiren leasing, yatırımcıya büyük avantajlar sağlar. Örneğin, Avrupa ve ABD'de sabit sermaye yatırımlarının % 20'si leasing yoluyla finansa edilmektedir. Finansal kiralama, daha çok gelişmiş ülkelerde yaygın bir uygulama alanı bulmuş olmakla beraber, son yıllarda gelişmiş ülkelerden, gelişmekte olan ülkelere yönelik teknoloji transferlerinde önemli roller oynamaktadır.

Türkiye'de ise, leasing sektörünün temellerini, aktif bankacılık ve çağdaş finansman tekniklerini benimseyen ve bu alana yatırım yapmaktan kaçınmayan bankalar attı. İlk leasing şirketi olan İktisat Leasing 1986 yılında kuruldu. Oldukça kısa bir geçmişe rağmen sektör hızlı bir şekilde gelişti. Bugün çoğu banka kökenli olmak üzere yaklaşık 40 şirket piyasada faaliyet göstermektedir. Türkiye'de, toplam sabit yatırımların sadece % 2'si leasing yoluyla finanse edilmektedir.(Uyanık, 1990.s.141) Türkçe'ye finansal kiralama olarak çevrilen leasing, henüz değerlendirilmemiş büyük bir gelişme potansiyeli göstermektedir. Leasing orta vadeli kredilere ve öz kaynakların

kullanılmasına olanak tanınmasının yanısıra aynı zamanda bir nakit sağlama yöntemi olarak benimsenmektedir.

Türkiye'de leasing kelimesi kiralama anlamında kullanılmaktadır. Ancak leasing'in bu şekilde tanımlanması yeterli değildir. Çünkü leasing, günümüzde kira veya ürün kirasından çok farklı bir anlamda kullanılmaktadır. Bu nedenle Avrupa ülkelerinin birçoğu kendi dillerine has bir karşılık bulma yerine "Leasing" kelimesini kullanmayı tercih etmektedirler. (Tekinalp, 1989,s.1) Finansal kiralama, geleneksel finansman yollarına göre oldukça yeni bir yöntemdir. Orta vadeli yatırım kredisi, kira, taksitli satış gibi üç değişik işlemin birleşmesinden oluşan ve bunlardan farklı bir nitelik gösteren, kendine özgü bir işlem olan finansal kiralama, Türkiye'de benimsenen şekliyle, orta vadeli kredi kullanımına çok yakın finans yöntemi olarak kabul edilebilir. (Ahıska, 1985,s.1)

1.4.Leasing'le Neler Kiralanabilir ?

Finansal kiralamaya hemen hemen her türlü mal konu olmaktadır. Önceleri kira konusuna yalnızca taşınmaz mallar girerken, daha sonra, tüketim ve yatırım malları eklenmiş , hatta peştemaliye, marka, patent gibi maddi olmayan değerler de uzun vadeli kiralamaların konusunu oluşturmuştur. Finansal kiralama, mallar açısından şu şekilde sınıflandırılabilir:

a) Tüketim malları kiralaması:

Bir yıldan az olmayan sürelerle , otomobil ve televizyon kiralaması, tüketim malları kiralamasına örnek olarak verilebilir.

b)Yatırım malları kiralaması:

Yatırım malları kiralaması, teçhizat kiralamasını kapsamaktadır. Yatırım malları kiralaması kendi içinde ikiye ayrılmaktadır ;

- 1) Taşınır sabit malların kiralınması,
- 2) Taşınmaz sabit malların kiralınması,

Ülkemizde finansal kiralama şirketlerinin verilerine göre, finansal kiralamaya konu olan mallar şunlardır:

- Tekstil malları,
- Bilgisayarlar
- Uçaklar, helikopterler,
- Matbaa makineleri,
- Kuru yük gemileri,tanker, ro-ro ve diğer deniz taşıtları,
- Sanayi kalıpları,
- Tıbbi cihazlar,
- Santraller ve haberleşme araçları
- Elektronik şans makineleri,
- Otobüsler,
- Tezgahlar, makineler,
- Komple fabrikalar,
- Şirketler için otomobiller,
- İnşaat makineleri, vinçler, her türlü taşıt araçları,
- Komple hastahane, otel ve büro donanımları,
- Enerji tesisleri,
- İhracata yönelik komple üretim bantları.

1989 verilerine göre kiralamanın Türkiye'deki dağılımı aşağıdaki gibi saptanmıştır: (İktisat Leasing, 1989, s.4)

-Taşıtlar	% 36
-Bilgi işlem	% 08
-Üretim	% 46
-Sağlık	% 08
-Diğer	% 02

Kiralamanın endüstrideki dağılımı ise şu şekilde tesbit edilmiştir
(İktisat Leasing, 1989, s.4)

-Ticaret ve hizmetler	% 41
-Üretim	% 46
-Gıda ve konfeksiyon	%14
-Diğer üretim	% 21
-Tekstil	% 11
-Uçuş ve havacılık	% 04
-Sağlık	% 09

Patent, know-how, lisans, software gibi gayrimaddi haklar finansal kiralamaya konu olmamaktadır. (Yaşar Leasing, 1997 , s.7) Bu malların nakliyat ve montaj maliyetlerini de kira yoluyla ödeme şansı olmaktadır. Ancak bakım, sigorta ve onarım masrafları size ait olmaktadır. Öte yandan şu anda amortisman sorunu yüzünden çok kısıtlı olarak yürütülen gayrimenkul leasing'inin de önünü açmak için çalışmalar yapılmaktadır.

1.5. Kiralama Ve Satın Alma Ayrımı

Kiralama, kiraya verenin kiralanan varlık üzerindeki bir takım haklarının kiracıya devri anlamına geldiğinden satınalmaya benzetilebilir. Ancak, kiralamada devredilen haklar, varlığa sahip olmanın sağladığı tüm hakları kapsamamaktadır. Bir varlığın kiracısı, o varlığın sadece kullanım hakkını alır, varlık üzerindeki diğer haklar, örneğin varlığın parçalara ayrılıp satılması hakkı, kiracıya geçmez. (Turko,1994,s.340)

Satınalma durumunda satılan ve satıcı arasındaki ilişki satış işlemi bittikten sonra devam etmez. Kiralama da ise, kiralayan ve kiracı arasındaki ilişki kiralama dönemi boyunca sürer. Kiraya veren varlığı kendi üstünde gösterip, varlıktan birtakım vergi tasarrufları sağlarken, kiracıya karşı birtakım sorumluluklara sahiptir. Kiracının kiraya verene karşı sorumlulukları varlığın kiralınmasıyla başlayıp kiralamanın sonuna kadar sürer. Varlık üzerindeki hakların bir kısmı kiracıya devredilirken, bir kısmı kiraya verende kalır. Satış sözleşmelerinde ise hakların tümü satınalana devredilir.

Kiraya veren ve kiracı arasındaki sürekli ilişki kiralamanın satınalmaya kıyasla daha esnek, değişen koşullara göre ayarlanabilen bir yöntem olmasını sağlamıştır. Finansal kiralama ve taksitle satınalma arasında ise bir çok benzerlik bulunmaktadır. Özellikle kiralama dönemi sonunda kiralanan varlığın kiracıya nominal bir satış bedeli ile devri söz konusu ise, bu tür bir kiralama sözleşmesi varlığın kiracı tarafından taksitle satınaldığı şüphesini uyandırmaktadır. Her ne kadar kiralama sözleşmesinde kiraya veren varlığın hukuki sahibi, kiracı ise varlık üzerindeki hakları kullanma yetkisi olan kişi olarak tanımlanmakta ise de, bir çok ülkede bu tür kiralama sözleşmeleri taksitli satış olarak kabul edilmektedir. Bir sözleşme, kiralama anlaşması olarak kabul edilecek olursa, kiracı kira ödemelerini gelirinden diğer harcamaları ile birlikte düşebilmekte, kiraya veren mal sahibinin yararlanabileceği tüm vergi tasarruflarından yararlanmaktadır. Sözleşmenin taksitle satış olarak kabul edilmesi durumunda ise, kiraya veren ve kiracı yararlanmayı umdukları vergi tasarruflarından yararlanamamaktadırlar.

Şu halde finansal kiralama satınalmaya ve taksitle satınalmaya nazaran avantajlar sağlamaktadır. İşletmeler yatırım yapmaya karar verdiklerinde sabit kıymetlerine başlangıçta harcama yapmadan üretime geçme fırsatı bulmakta ve diğer rakip işletmelere karşı rekabet avantajı sağlamaktadır.

2.FİNANSAL KİRALAMA TÜRLERİ

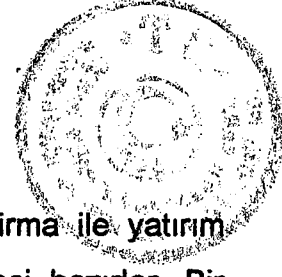
Kiracının ve kiraya verenin ihtiyaçlarına ve kiralanan varlığın özelliklerine göre farklı koşullar ihtiva eden kiralama sözleşmeleri düzenlemek mümkündür. Kiralamanın en önemli özelliklerinden birinin kiralama sözleşmelerinin esnekliğinin olduğu bilinen bir gerçektir. Ancak bu özellik, birbirinden oldukça farklı kiralama sözleşmesi tiplerinin yaratılmasına ve sonuçta kiralama endüstrisinin kendi özel terminolojisinin doğmasına neden olmuştur. (Uyanık,1990, s.22)

Finansal kiralamadaki terimler üzerinde tam bir anlaşma sağlanabilmiş değildir. Ülkeden ülkeye terimler değiştiği gibi aynı ülkede farklı yörelerde farklı terimler kullanılmaktadır. Sürekli yeni kiralama türlerinin yaratılması, durumu daha da karıştırmaktadır. Burada, genellikle üzerinde anlaşılan ve çok sık kullanılan kiralama türlerine değinilmiştir.

2.1. Doğrudan Kiralama(Direct or Single Investor Lease)

Bu tür kiralamada, kiralayan ya malın üreticisi ya da satıcısı durumundadır. Söz konusu kiralamada 2 taraf vardır. (1) Üretici veya satıcı, (2) Kiracı bulunmaktadır. (Akgüç, 1994, s.613) Doğrudan leasing'de, bir imalatçı veya satıcı, araya bir başka kişi veya kuruluşu koymadan leasing işlemi bizzat gerçekleştirmektedir. Bu nedenle, doğrudan leasing'e imalatçı yada satıcı leasing'i de denmektedir.

2.2.Dolaylı (Aracılı) Kiralama

Bu tür kiralamada kiracı, üretici veya satıcı firma ile yatırım yapmayı düşündüğü mallar konusunda bir satış sözleşmesi hazırlar. Bir kiralama şirketi ile de bu malları satınalma sözleşmesine uygun olarak satınalarak kendisine kiralama konusunda anlaşır. Kiralama şirketi, üreticiden (satıcıdan) söz konusu taşınır veya taşınmazı satınalarak, kira sözleşmesi ile kullanımı kiracıya bırakır. Dolaylı leasing'de taraflar, üçe çıkmaktadır. (Ceylan, 995, s.73) Burada taraflar ; (1) Üretici veya satıcı, (2) Aracı kurum - finansal ıralama şirketi, (3) Kiracı. İmalatçının ürettiği malı bir leasing şirketi satınılır. Söz konusu mal, bir leasing sözleşmesiyle kiracıya devredilir. Burada araya leasing şirketinin girmesi finansman kolaylığı sağlamak amacına yöneliktir. Finansal kiralama, genel olarak dolaylı olarak gerçekleştirilmektedir.

2.3.Tam Ödemeli Kiralama (Full Payout Lease)

Sadece kira bedelleri toplamının, kiraya verenin kiralanan varlığı satınalış bedeli, yapılan yatırımın finansman maliyeti, yönetim ve diğer giderlerini karşıladığı ve kiraya verene uygun bir miktarda getiri sağladığı kiralamalardır. Kiralanan varlığın hurda değeri, hurda değerın miktarına ilişkin garantiler veya kiracıya varlığı kiralama dönemi sonunda satınalma imkanı veriliyorsa kiracıya satış bedeli hesaba katılmalıdır . (Uyanık,1990,s.23)Tam ödemeli kiralama, kiralayanın kiracı ile yaptığı sözleşme ile belirlenen kira bedeli ile, yalnız kira konusu malın satın alınması için yapmış olduğu yatırım harcamasını geri almasını değil, aynı zamanda yatırımın finansmanında kullandığı fonlara da bir getiri elde etmesini ifade etmektedir. Kira bedeli kiralayanın, hem malın satın alınması için gerekli fonun geri alınmasını hem de bu fonlara bir getiri sağlanmasını içermektedir.

2.4. Tam Ödemesiz Kiralama (Non-Payout Lesse)

Kira sözleşmesinin iptal edilemeyen dönemi içindeki kira bedelleri toplamının, kiralanan varlığın kiraya verene maliyetini karşılayamadığı kiralamalardır. Örneğin kiracının fotokopi makinesini tüm ekonomik ömrü boyunca kiralamak niyeti yoksa bu tür bir kiralama tam ödemesiz bir kiralama sayılabilir. (Uyanık ,1990,s.23) Tam ödemesiz leasing, bir başka deyişle, kira sözleşmesinin iptal edilemeyen dönemi içindeki kira bedelleri toplamının, kiralanan varlığın kiraya verene maliyetini karşılayamadığı kiralamalardır. Kiracı için, kiralanan makinenin işletmenin faaliyetlerine uygunluğu konusunda belirsizlik söz konusu ise, varlığı satın alınmasına yetecek nakit veya banka kredisi imkanı yoksa, gelecek dönemlerin kar tahminlerinde vergiye tabi gelirlerinin yetersizliği nedeniyle, vergi tasarruflarından faydalanması beklenmiyorsa veya makineye ihtiyaç nakit temini için zaman vermeyecek derece de acil ise bu tür tam ödemesiz kiralamalar yararlı olabilir.

2.5.Yurtiçi Finansal Kiralama(Domestic Leasing)

Yatırım malının Türkiye'den veya dünyanın herhangi bir yerinden Türkiye'de yerleşik bir leasing firması tarafından satın alınarak kullanımının, kira bedeli karşılığı yatırımcıya bırakılmasıdır. Yurtiçi finansal kiralama önemli olan, kiralayan ile kiracının yurtiçinde olmalarıdır. Burada yatırımcı için en önemli avantaj Türkiye'de bulamadığı yatırım mallarını, Türkiye'de çalıştığı leasing firması aracılığıyla kiralamasıdır. Yurtdışından ithal edilecek mallarda yatırımcının dikkat etmesi gereken konu, kira ödemelerinden öte ithalat işlemlerinin maliyeti olmalıdır.

Yurt içi leasing, kiralanan malın ithal edilmiş olup olmadığına bağlı olarak iki şekilde görülür;

a)İthalatsız yurtiçi kiralama:Yurtiçi kiralamanın bu türünde, taraflar;

- 1)Yatırımcı,
- 2)Leasing kuruluşu,
- 3)Türkiye'de faaliyet gösteren satıcı,
- 4)Leasing kuruluşunun öngördüğü durumlarda bir

teminat kurumudur.

Teminat, leasing kuruluşunun, yatırımcının mali durumunu incelemesi sonucunda hiç gerekli görülmeyebilir. Bazen, yatırımın sadece belirli bir bölümü için teminat istenebilir.

b)İthalatlı yurtiçi kiralama: Bu leasing yöntemi de, esas itibariyle önceki yöntemle benzerdir. En önemli fark, malı sağlayan "satıcı"nın yurtdışında olmasıdır. Eğer "yatırımcı"nın teşvik belgesinde gümrük muafiyeti ve yatırım indirimi varsa, leasing şirketi ve yatırımcı Hazine Müsteşarlığı'na başvurarak, bu belgenin leasing şirketine devredilmesini sağlarlar. Leasing şirketi, bu belgeyi malın gümrükten çekilmesinde kullanır ve yatırım indirimi yoluyla sağladığı avantajı daha düşük kira ödemeleri şeklinde yatırımcıya yansıtır. Yatırımcı, kira ödemelerini leasing şirketine TL'si şeklinde yapar. (Ceylan,1995, s.62)

2.6. Uluslararası Finansal Kiralama (Cross-Border Leasing)

Herhangi bir yatırım malının yurtdışında yerleşik bir leasing şirketi tarafından satın alınarak kiralanmasıdır. Bu tür işlemlerdeTürkiye'deki leasing firması dünya çapındaki geniş muhabir ağı ile işleme aracılık etmektedir.

Uluslararası leasing, kiracı ile leasing kuruluşunun aynı ülkelerde bulunmaları halinde söz konusu olmaktadır. Ülkelerin kendi iç pazarlarının yanısıra, uluslararası finansal kiralama piyasası da son yıllarda hızla gelişmektedir. 1970'lerin başlarından itibaren, uluslararası finansal

kiralama, uçak, gemi gibi büyük hacimli taşıtları finansmanında yeni bir alternatif oluşturmıştır. Amerikan Finansal Kiralama Birliği'nin bir araştırmasına göre 1983 yılında Amerikan Finansal Kiralama Şirketleri, 8-10 milyar dolar tutarındaki makine ve teçhizatı ABD dışına kiralamışlardır. Uluslararası leasing, bir çeşit taksitli ithalat özelliği taşıdığından, bu uygulamaya özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki yatırımcıların sık sık başvurdukları görülmektedir. (Ceylan,1995,s.64) Özellikle, uluslararası finansal kiralama konusunda vergi avantajları giderek azalmasına rağmen, vergi dışı avantajlar halen devam etmektedir. Finansal kiralama hukuki düzenlemeler açıklığa kavuşturulmuş, giderek daha fazla yaygınlaşacaktır.

2.7. Satışa Yardımcı Kiralama (Sales- aid Leasing)

Leasing firmalarının pazar paylarını arttırmak amacı ile, müşterilerine yeni finansman alternatifini sunmak isteyen satıcı ve üretici firmalara verdiği bir hizmettir. Satıcı firma peşin ve vadeli satış opsiyonlarının yanısıra leasing seçeneğini de sunar. Müşterinin leasing alternatifini seçmesi halinde işlemler normal seyrinde gerçekleşir. Türkiye'de özellikle ticari otomobil üreten firmalar satışa yardımcı leasing yönteminden yararlanır ve bir anlamda malı kiralayan müşteriye kefil olmuş, malı takip edeceğini garanti etmiş olur.

Satıcı, peşin ve vadeli satış önerilerinin yanısıra leasing şirketinin kendisine vermiş olduğu kiralama opsiyonunu da müşterisine sunabilir. Eğer yatırımcı kiralamayı tercih ederse, leasing şirketine başvurur. Bu durumda, leasing şirketi, malı satıcıdan satın alır ve yatırımcıya kiralar. Diğer işlemler, yurt içi ya da uluslararası kiralamada olduğu gibidir. (Ceylan,1995,s.77)

2.8. Satış ve Geriye Kiralama (Sale and Lease Back)

Daha çok nakite ihtiyaç duyan firmaların başvurduğu bir yöntemdir. Burada şirket, sahip olduğu bir malı leasing firmasına satar ve geriye kiralar. Böylece malın nakit karşılığını leasing firmasından alır, ancak kira ödeyerek malı kullanmaya devam eder. Vade sonunda da sembolik bir ücret ödeyerek malı tekrar mülkiyetine geçirir. Bir anlamda kredi almış ve kredi karşılığı malını ipotek ettirmiş gibi olur.

Satış ve geri kiralama, nakit sıkıntısı içinde olan bir işletmenin, finansal yönden bir takım kolaylıklar sağlamak amacıyla, arazi, bina, makine ve teçhizat gibi sabit varlıklarını bir finans kurumuna satması ve aynı varlıkların kullanımına bir kira sözleşmesi çerçevesinde devam etmesidir. Satış fiyatı, genellikle piyasa değeri üzerinden gerçekleşmekte ve malın bedeli, kiracının eline nakit olarak hemen geçmektedir. Varlığın satıcısı ve kiracısı durumundaki işletme, daha önce sahibi olduğu varlığın kullanımına devam ettiği gibi, bu şekilde sağladığı önemli miktardaki fonu, diğer faaliyetlerinin finansmanında kullanarak, sıkıntısını büyük ölçüde gidermekte veya likidite gücünü artırmaktadır. Ancak, kiraya konu olan malın mülkiyetinden yoksun olma ve kira süresi boyunca düzenli kira ödemelerinde bulunma zorunluluğu, işletmenin satış ve kiralamaya karar vermeden önce, ayrıntılı bir hesap yapmasını gerektirmektedir.

Ülkemizde uygulanmamakla beraber, maddi duran varlıkların uzun süreli kiralama şartı ile satışı, Batı ülkelerinde uygulanan bir finansman yöntemidir. Burada firma, maddi duran varlıklarının tamamını veya bir bölümünü kendisine kiralama koşuluyla satmakta ve bu şekilde üretim kapasitesinde bir daralma olmadan, maddi duran varlıklarının satış bedeli kadar bir fon sağlamaktadır. Buna karşılık firma, her yıl için kira tutarı kadar sabit bir yükümlülük altına girmektedir. (Akgüç, 1994, s.614)

3. LEASİNG'İN TÜRKİYE UYGULAMASI

Endüstriyel alanda gelişmiş ülkeler arasında yer almak için yoğun çabalar sarfeden ülkemizin de meydana gelen bu dinamik gelişmelerden etkilenmesi kaçınılmazdır. Günümüzde yoğun bir rekabet altında çalışmak durumunda bulunan işletmeler, varlıklarını sürdürebilmek için kendilerini günün gelişen teknolojisine uydurmak zorundadırlar. Bu da sürekli olarak mevcut yatırımların yenilenmeleri gereğine yol açmaktadır. Elllerinde yeterince fon olmayanlar bu gereği yerine getiremeyip, piyasadan çekilmek zorunda kalırken, yeterince fonu bulunanlar ise, bunu yeni kar alanlarına yatıracak yerde, ister istemez işletmeleri için yeni makina ve teçhizatın alımına tahsis etmek durumunda kalmaktadırlar. Oysa yatırım mallarının mülkiyetine sahip olunmayıp yalnızca onların kullanım hakkı ile yetinilmesi halinde, yatırımcılar hem fonlarını duran varlıklara bağlamaktan kurtularak yeni alanlara yönelebilecekler, hem de yatırımlarının yeni teknolojiye uyumunu, ağır bir finansal yük altına girmeden süratle sağlayabileceklerdir. Türkiye'de kurulan finansal kiralama şirketleri, yalnız anonim şirket şeklinde kurulabilir. Leasing şirketlerinin ödenmiş sermayeleri 15 Milyar TL'den az olamaz. Hisse senetlerinin tamamı yazılı olmalı ve nakit karşılığı çıkarılmalıdır. (Ceylan,1995,s.88)

Leasing şirketleri, 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerine uymak kaydıyla, tahvil, bono ve benzeri menkul kıymetleri ihraç ederek, sermaye piyasasından fon sağlayabilirler. Yabancı leasing şirketlerinin Türkiye'deki şubeleri için ayırdıkları sermayenin en az iki milyon USD olması gerekmektedir. Türkiye'de küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) leasing yoluyla finansmandan hemen hemen hiç yararlanamadıkları söylenebilir. Bunun çeşitli nedenleri vardır. Nedenler arasında, leasing şirketlerinin büyük işletmeleri tercih etmeleri, teminat istemeleri, küçük girişimcilerin leasing konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları, küçük girişimcilerde mülkiyet duygusunun kuvvetli olması

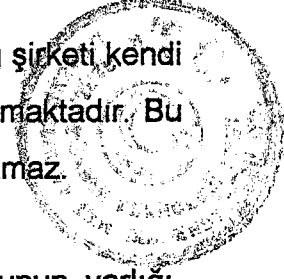
sayılabilir. (Ceylan, 1992, s.20) Bunun yanında leasing sektörünün, bugünkü yapısı içinde çok büyük yatırımları finanse edebilecek durumda olmadığı ve bunun sonucunda da KOBİ ve daha küçük, bireysel yatırımlara destek verdikleri görülmektedir. (Çabukoğlu, 1997, s.75) Mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankaları, bakanlıktan izin almak kaydıyla, finansal kiralama faaliyetinde bulunabilirler. Diğer bankaların finansal kiralama faaliyetinde bulunabilmeleri, ayrıca kuracakları leasing şirketleri ile mümkündür.

Genelde istikrarlı gelişimimizi, büyümemizi sürdürdüğümüz sürece yurtdışındaki kreditorler bize para verirler. Çünkü bilirler ki, verdikleri paralar doğru plase ediliyor. Ancak Türkiye'de bu anlamda bir istikrar ne yazık ki sağlanamamaktadır. Bu arada Türkiye'de Gayrimenkul leasing'ine gereken önem verilmemektedir. Oysa pekçok ülke gayrimenkul sorununu leasing ile çözmüş durumdadır. Gayrimenkul leasing, Türkiye'deki özellikle İstanbul'daki konut sorununa çözüm getirebilir. Leasing sistemi girdiğinde gayrimenkul fiyatlarında ciddi bir düşme olacaktır. Gayrimenkul leasinginin Türkiye'de uygulanması teşvik edilmelidir. Örneğin yurt dışında büyük sanayi şirketleri binalarını gayrimenkul leasingi ile kiralamaktadırlar. Böylece ellerindeki kaynakları daha çok üretime, teknoloji geliştirmeye ayırabilmektedirler. Özellikle A.B.D'de gayrimenkul leasing'i çok yaygındır. (Uyanık, 1990, s.18)

Türkiye'de leasing işlemleri, bu amaçla kurulmuş leasing şirketleri ile özel finans kurumları tarafından yapılmaktadır. Mevzuattan doğan aksaklıklar vardır. Bildiğimiz gibi, leasing işlemlerinde, süre ve kira tutarı ile ilgili sınırlamalar vardır. Buna göre, leasing işlemlerinde süre 4 yıldan az olmamaktadır.

Teşvik belgeli yatırımların, teşviklerinden leasing şirketleri yararlanmaktadır. Ancak, kiracı durumundaki yatırımcının iflas etmesi durumunda, leasing şirketi daha önce yararlanmış olduğu tüm teşvikleri ceza

ve faiziyle birlikte ödemek zorunda kalmaktadır. Böylece leasing şirketi kendi zararının ötesinde, vergi, ceza ve faiz yükü ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle söz konusu uygulama değiştirilmedikçe gelişme sağlanamaz.

Türkiye'nin geleneklerden gelen mülkiyet duygusunun varlığı, bir malın kiracısı olmak yerine, sahibi olmayı çekici kılmaktadır. Oysa, Ariston'un " zenginlik, bir mala sahip olmaktan çok o malı kullanmakta yatar" düşüncesini topluma benimsetmek gerekmektedir.

Enflasyon, sermaye piyasasının gelişmemişliği, istikrarsız ekonomi politikaları, döviz kurundaki dalgalanmalar vb. faktörler de leasing yoluyla finansmanı engellemektedir. Türkiye halkın reform düzeyinin artırılması için yapmak zorunda olduğu alt yapı yatırımlarının yanı sıra, sanayileşmiş ülkelerle rekabet edilmesi için gerekli olan yeni teknolojilere yapacağı yatırımlar için de kaynak meydana getirmek sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, ülkemizin kıt kaynaklarının optimum kullanımının sağlanmasında yeni finansman araç ve yöntemlerinden yararlanılması gerekliliğini gündeme getirmiştir. Finansal kiralama, yüksek teknolojiye turizme kadar çok geniş bir alanda, müteşebbüslerin sabit sermaye yatırımlarını çok kısa süre gerçekleştirmelerine ve yatırım tutarını uzun vadede kira şeklinde ödemelerine imkan veren bir finansal araçtır. Sözü edilen hızlı teknolojik gelişme, artan rekabet ve kıt kaynaklar gibi sorunlar gözönüne alındığında, finansal kiralamanın müteşebbüslere sağlayabileceği faydalar daha açıklıkla anlaşılabilecektir. Finansal kiralama, ülkemiz işletmelerinde pek yaygın kullanım alanı bulmamış bir finansman yöntemidir. En çok turistik tesislerin kiralanmasına, arazi, maden, fabrika binası gibi gayri menkullerin kiralama ile kullanım haklarının elde edilmesine rastlanılmaktadır. Son yıllarda bilgisayarların işletmelerimizde yaygınlaşması ile bilgisayar kiralamalarına da rastlanır olmuştur.

Türkiye'de leasing işlemleri ilk senelerde otomobil üzerinde yoğunluk kazanırken, cazibesi en yüksek işlemler grubunu oluşturmaktaydı.

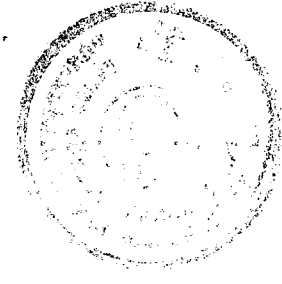
1990 yılı içinde piyasada otomobile uygulanan KDV oranı % 20 iken leasing işleminde bu oran % 1 oranını oluşturmaktaydı. KDV oranlarının piyasaya eşit hale getirilmesi ayrıca peşin ödemeler, sigorta, yan masraflar içinde % 20 oranının oluşması vergi yükünü % 40'a çıkarırken, otomobil için yapılan leasing'in cazibesini yitirmesine neden olmuştur. (Apak,1992, s.131)

Finansal kiralama, özellikle 1980'li yılların sonlarından itibaren ülkemizde oldukça hızlı bir gelişme göstermiş, finansal kiralama işlemi yapan kuruluş sayısı 1993 yılı sonunda 39'a kadar yükselmiştir. 1993 yılı itibariyle ülkemizde 9 kalkınma ve yatırım bankası dışında, 4 özel finansman kurumu ve büyük bölümü ticaret bankalarının iştiraki olan 26 finansal kiralama şirketi faaliyette bulunmaktadır. Kara ulaşım araçları, deniz ulaşım araçları, bilgisayarlar, büro makineleri, telekomünikasyon donanımı, iş makineleri, tekstil makineleri, turizm tesisi araçları yurtiçi finansal kiralamanın konusunu oluşturmaktadır. Yurtdışı finansal kiralamar ise, esas itibariyle hava ulaşım araçlarına ilişkin yapılmaktadır. Ülkemizde 1998 yılında yurtiçi kiralamarın tutarı 96.7 milyar TL. iken, bu tutar 1998 yılı 3. üç aylık dönemi sonunda 5598.8 milyar TL'ye; yurtdışı kiralamarın tutarından ise, yine 1998'de 425.0 milyon USD iken, 1998 yılı 3. üç aylık dönemi sonunda 1294.4 USD'e yükselmiştir. Amerika başta olmak üzere Avrupa ve Uzak Doğu ülkelerinde sabit aktif yatırımlarının finansmanında leasing kullanımı yaklaşık % 30 civarında bulunmasına rağmen, Türkiye' de bu oran % 1.7 civarında, bununla birlikte yakın gelecekte bu oranın %25' e çıkacağı beklenmektedir. (Annual Report, 1996, s.15)

Türkiye'de leasing'in sektör bazında dağılımını ortaya koymak gerekirse ; (96 yılı verilerine göre, Yaşar Leasing'in 1996 yılı yıllık raporuna göre)(Annual Report,1996,s.15)

- Taşımacılık % 44
- Elektronik % 15
- Turizm % 8

- Tekstil	% 6
- Tıbbi	% 6
- Hizmet	% 5
- İnşaat	% 4
- Diğer	% 12

İşletmelerimizin orta ve uzun vadeli kredi bulma imkanlarının giderek daraldığı ülkemizde, ekonomik büyümenin sağlanabilmesi için 28 Haziran 1985 yılında yürürlüğe konulan bir kanun ile Finansal kiralama uygulamalarının başlatılmasına çalışılmıştır. Finansal kiralamanın öneminin yatırımcılardan önce hükümet tarafından kavranmasında, orta ve uzun vadeli fon piyasasındaki tıkanıklığın açılmasında başvurulabilecek etkin bir finansman yöntemi olarak kabul edilmesi büyük rol oynamaktadır. Kiralamanın ülkemizde eksikliği duyulan orta ve uzun vadeli finansman kaynaklarına ek oluşturacağına inanılmaktadır. (Çakıcı, 1986, s.115)

3.1.Finansal Kiralamaya İlişkin Yasal Çerçeve

3.1.1. Finansal Kiralama Kanunu

Finansal Kiralama Kanunu'nun ilk maddesinde kanunun amacı açıklanmaktadır. Bu maddede kanunun, yalnız finansman sağlamaya yönelik sözleşmelerin düzenlenmesini esas aldığı belirtilmekte ve diğer kiralama anlaşmaları kapsam dışında bırakılmaktadır. Madde 4'te finansal kiralama sözleşmesi tanımlanmaktadır. Buna göre, finansal kiralama sözleşmesinde, kiracının talebi ve seçimi üzerine finansal kiralama şirketi üçüncü bir kişiden satın aldığı veya diğer yollarla elde ettiği malın kullanım hakkını, maldan her türlü faydayı sağlamak üzere kira bedelleri karşılığında ve belirli bir süre ve feshedilmemek üzere kiracıya devreder. Sözleşmeye taşınır veya taşınmaz mallar konu olabilmekte, patent gibi fikri ve sinai haklar uygulama dışı bırakılmaktadır. (Uyanık, 1990, s.138) Yedinci maddede sözleşmenin feshedilmezlik süresinin en az dört yıl olacağı belirtilmiştir. Böylece finansal

kiralamanın orta vadeli bir finansman yöntemi olmasının istendiği belli olmaktadır. Ancak fiili olarak leasing şirketleri ve müşteriler kendi aralarında anlaşarak, kiralari yine kendi aralarında belirledikleri sürelerde yoğunlaştırmaktadırlar.

Müşteri, yasal olarak yatırım malına, sözleşmeyi imzaladıktan itibaren dört yıl içinde sahip olamıyor ama ödediği kiralari bugünkü piyasa koşullarında genellikle iki yıl içinde bitmekte olup, ondan sonraki iki yıl mala sahip olmak için, formalite gereği sözleşme devam etmektedir. Madde 8'de sözleşmenin noterde düzenleneceği ön görülmüştür. Ayrıca finansal işlemine tabi taşınır mallar sicile tescil edilecek, taşınmazlar ise tapuya işlenecektir. Finansal kiralama da kiracı malın ekonomik mülkiyetini elinde bulundurmakta, hukuki mülkiyet ise kiraya verende kalmaktadır. (Köteli,1985,s.43). Finansal kiralama şirketlerinin anonim şirket olması, kuruluş ve şube açma izinlerinin ve denetimlerinin Hazine ve Dış ticaret Müsteşarlığı tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ödenmiş sermayelerin en az onbeş milyar lira olması, Türkiye'de şube açacak yabancı şirketlerin ödenmiş sermayelerinin en az iki milyon ABD doları karşılığı Türk Lirası olması zorunluluğu vardır. Finansal kiralama sözleşmesi kararlaştırılan sürenin dolmasıyla son bulur. Tarafların sürenin bitiminden en az üç ay önce bildirmek kaydıyla, anlaşılırlarsa sözleşmeyi uzatma hakları bulunmaktadır. Sözleşmenin uzatılması için tarafların anlaşmasının neden yeterli görülmediği ve üç aylık bir sürenin neden konulduğu pek anlaşılmamaktadır. Sözleşme, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, şirketin sona ermesi, tüzel kişiliğinin hitamı, kiracının iflası veya aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması, kiracının ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi hallerinde sona erer (Madde 22). Ayrıca taraflardan birinin sözleşme koşullarına aykırı davranması durumunda da sözleşme feshedilebilir (Madde 23). Sözleşme herhangi bir nedenle feshedildiğinde malın, kiraya verene geri verilmesi gerekmektedir. Sözleşmeyi kiralayan feshedecek olursa kiracı geri verdiği mala ek olarak henüz vadeleri gelmemiş kira bedellerini, ayrıca kiraya verenin bunu aşan zararlarını ödemek zorundadır. Sözleşmeyi kiracı feshedecek olursa, kiracı

malı kiraya verene geri verecek ancak, uğradığı zararın tazminini talep edebilecektir. Madde 28'de teşvik belgeli yatırımların finansal kiralama ile gerçekleştirilmeleri durumunda finansal kiralama şirketinin yatırım teşviklerinden yararlandırılacağı hükmü yer almaktadır.

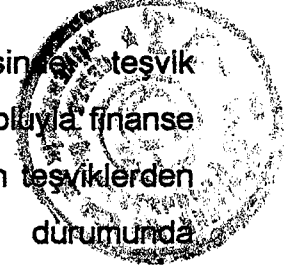
3.1.2.Kiralama İşlemlerinde Süre ve Sınırların Düzenlenmesi

Finansal kiralama işlerinde süre ve sınırın tespitine dair yönetmelik "28 Haziran 1985 " tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte, finansal kiralamanın süresinin amortisman süresi veya ekonomik ömrü 4 yıldan az olan mallar veya sözleşme süresi sonunda yeniden finansal kiralama konusu olan mallar dışındaki varlıklar için 4 yıldan daha az olamayacağı belirtilmektedir. (Tebliğler Dergisi, 1986,s.29)

3.1.3.Teşvik, Vergi ve Gümrüğe İlişkin Düzenlemeler

3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nun 28. maddesine göre; "Teşvik belgesine bağlanmış bulunan yatırımları tamamının veya bir bölümünün finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde kiralayan, kiracının teşvik belgesinde belirtilen ve satınalma halinde onun tarafından kullanılmasına hak kazanılan teşviklerden Devlet Planlama Teşkilatı'nca teşvik mevzuatına göre belirlenecek esaslar çerçevesinde yararlanır. "Kanun metninden anlaşıldığı üzere yatırımın teşvik imkanlarından yararlanabilmesi için teşvik belgesine bağlanmış olması gerekmektedir. Teşvik belgesinde öngörülen teşviklerden, finansal kiralama şirketleri, finansal kiralama ile gerçekleştirilen bölüm için yararlanabilirler. Finansal kiralama şirketleri yararlanacakları bu teşvikleri, dolaylı ve doğrudan kiracılarına yansıtmaktadırlar. (Bilici, 1997, s.106)

Finansal Kiralama Kanunu'nun 28. Maddesinde teşvik belgesine bağlanmış bulunan yatırımların finansal kiralama yoluyla finanse edilmesi durumunda kiraya verenin, teşvik belgesinde belirtilen teşviklerden yararlanacağı öngörülmüştür. Yasal olarak malın maliki durumunda olduğundan yatırım teşvik tedbirlerinden kiraya veren yararlanabilecektir.

a) Teşvikler:

Leasing yoluyla, kullanılmayan teşvikler, karlı işletmelere devredilebildiğinden yatırımları artırıcı tedbirlerin etkinliği sağlanarak, ekonomik durguluğun giderilmesi yönünde gelişme sağlanabilir.(Roberts, 1983, s.127) Ayrıca, finansal kiralamaya konu olmakla birlikte, personel lojmanları ve bu lojmanların tefrişinde kullanılan mallar, arsa ve arazi, yedek parça temini, esas proje dışında kalan ek tesisat, makine ve araç mübayası için yapılan harcamalar yatırım indirimi istisnasına konu olmazlar. Örneğin, A finansal kiralama şirketi, sahip olduğu araziye B şirketine finansal kiralama kanunu çerçevesinde 30 yıl süre ile kiraya verdiğinde B şirketi kiraladığı arazi üzerinde teşvik belgesi olan bir yatırımı gerçekleştirecek olmasına rağmen A Finansal kiralama şirketi bu arazi için yatırım indirimi istisnasından yararlanamayacaktır. (İktisat Bankası,1986, s.13)

Teşvik belgesinde öngörülen teşviklerden, finansal kiralama şirketleri, finansal kiralama ile gerçekleştirilen bölüm için yararlanabilirler. Yatırım teşvik belgesi alınabilmesi için asgari yatırım tutarı, kalkınmada öncelikli yörelerde 6 milyar, diğer yörelerde 10 milyar TL olarak belirlenmiştir. (Bilici, 1997, s.106)

b) Gümrük Muafiyeti:

Teşvik belgesine sahip yatırımlarda finansal kiralama şirketi yatırım indiriminden başka gümrük muafiyetinden de yararlanabilir. Yatırım teşvik belgesinde yatırımın gümrük muafiyetinin olacağı öngörülmüş ise ve kiraya veren olarak bir Türk Finansal Kiralama Şirketi yurtdışından kiraya vermek üzere mal ithal ediyorsa, bu varlığın ithalinden gümrük vergisi

alınmaz. Kiraya veren şirket yabancı bir şirket ise, Finansal Kiralama Kanunu'nun 29. maddesinde yer alan hükümler geçerli demektir. Buna göre, satınalma hakkı bulunmayan ve bu hak bulursa bile teşvik belgesinde gümrük muafiyetinden yararlanılması öngörülmemiş malların Türkiye'ye girişinde gümrük vergileri ertelenir. Bu şekilde Türkiye'ye getirilen mallar için ileride doğabilecek vergileri karşılayacak miktarda teminat alınır. Sözleşme süresi sonunda malın kesin ithalatının yapılmaması ve finansal kiralama konusu malların kiraya verene iade edilmek üzere yurt dışına çıkarılmak istenmesi halinde teminata bğlama işlemleri genel hükümlere göre çözülür. (Uyanık, 1990, s.143)

Sözleşme süresi sonunda finansal kiralama konusu malların kiracıya devri, yani kesin ithalatlarının yapılması durumunda, vergi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihteki cari kur ve normal fiyat üzerinden gümrük vergileri tahsil edilir.

c) Vergi, resim ve harç istisnası:

Finansal Kiralama Kanunu 30. Maddesi hükmüne göre, Finansal Kiralama sözleşmeleri her türlü vergi, resim ve harçtan istisnadır. Bu nedenle, finansal kiralama sözleşmesinin noterde tabi olacağı işlemler, tapu sicilinin beyanlar hanesine şerhi, gemi siciline şerhi işlemleri harçtan istisna olacaktır. (Özsunay, 1985, s.27)

Vergi, resim ve harçtan istisna olmak finansal kiralama ile oldukça önemli miktarlarda tasarruf sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Dolayısıyla, bu istisna ile de finansal kiralama işlemleri büyük oranda desteklenmektedir.

d) Katma değer vergisi:

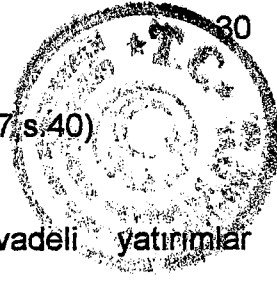
Finansal Kiralama Kanunu'nda Katma Değer Vergisine değinilmemektedir. Katma Değer Vergisi Kanunu'nda Gelir Vergisi Kanunu'nda belirtilen mal ve hakların kiralanması işlemlerinin Katma Değer Vergisine tabi olacağı belirtilmektedir. Böylece, finansal kiralama işlemleri de Katma Değer Vergisi'ne tabi tutulacaklardır. Mal alırken ve kira ödemelerinde düşük KDV ödenir. (Binek otolarda % 23, kamyon,otobüs v.b.ticari vasıtalarda % 8, makine ve teçhizatta % 1) (Güçtekin,1997,s.18) Bakanlar Kurulu yetkisini kullanarak finansal kiralamaya konu olan malların teslimi ile bu malların kiralanması işlemlerinde uygulanacak KDV Oranını %1'e indirmiştir. (Uyanık, 1990, s.145)

Sektöre yeni şirket girişlerinin leasing işlemlerine özgü KDV avantajlarından yararlanmak için yapıldığını görülmektedir. Bu yüzden KDV avantajı yeni kurulan bir takım şirketler tarafında kötüye kullanılmakta; kullananları yakalayıp cezalandırmak gerekmektedir. Ama sektörün herhangi bir yaptırım gücü olan örgütü yoktur. Bu sektörü olduğu kadar sektör dışında yatırımcıyı da zarara sokan bir durumdur. Bu yüzden çok istismara uğranıldığı saptandığı zaman leasing'deki KDV avantajı kaldırılabilir ve bu avantaj kaldırıldığı zaman da sektör çökme tehlikesi içine girebilir.

3.2. Leasing'in Ülkemizdeki Gelişimi

Finansal Kiralama Kanunu'na göre, ülkemizde kurulacak finansal kiralama şirketleri, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın ön iznini almak zorundadır. Bu şirketlerin anonim ortaklık şeklinde düzenlenmeleri ve ödenmiş sermayelerinin en az onbeş milyar Türk Lirası olması gereklidir. Ülkemizde kurulan ilk finansal kiralama şirketi İktisat Kiralama A.Ş'dir. İktisat Bankası T.A.Ş, 1986 yılında kurulan bu şirketin % 88.8 hissesine sahiptir. Daha sonra Yapı Kredi Leasing, Yapı Kredi Bankası ve Halk Sigortanın ortaklığında 1987 yılında kurulmuştur. Aynı yıl Mengerler Finansal Kiralama A.Ş 'de faaliyetlerine başlamıştır. Leasing sektörüne giren ilk yabancı

sermayeli şirket Siemens Finansal Kiralama'dır. (Taşar, 1997,s.40)

Türkiye'de kısa vadeli fonlarla uzun vadeli yatırımlar fonlanmaktadır. Bu nedenle de belli bir dönem sonra tıkanmalar meydana gelmektedir. Bu tıkanmaları ancak leasing sektörü ortadan kaldırabilir. Böylece ekonomi de daha sağlıklı işler. Leasing sektörü ne kadar kolay ve ucuz fon bulabilirse, yatırımcıya o kadar rahat fon verebilir. (Ataman, 1997,s.50)

24 Ocak 1980 kararı ile faizlerin yükseltilmesi sonucunda, yatırımların finansmanında kredilere başvurmak çekiciliğini yitirmiştir. Yeni finansman araçlarının aranmaya başlanması ile birlikte kiralamanın da gündeme gelmesi beklenirken kiralama, işletmelerimiz tarafından pek rağbet görmemiştir. Daha çok sermaye piyasasının geliştirilmesi yönünde çaba gösterilmiş, orta ve uzun vadeli fon darlığını hafifletmesi beklenen sermaye piyasasının gelişmemesi sonucunda, orta ve uzun vadeli fon sıkıntısı giderek artmıştır.

İşletmelerimizin orta ve uzun vadeli kredi bulma imkanlarının giderek daraldığı ülkemizde, ekonomik büyümenin sağlanabilmesi için 28 Haziran 1985 yılında yürürlüğe konulan bir kanun ile finansal kiralama uygulamalarını başlatılmasına çalışılmıştır. Finansal kiralama uygulamalarının sözleşmeler ile düzenlenebilmesi olanağının bulunması nedeniyle, bir çok ülkelerde finansal kiralama kanunları bulunmamaktadır. Türkiye ve Güney Kore bu alanda istisna teşkil etmektedir. Finansal kiralamanın öneminin yatırımcılardan önce hükümet tarafından kavranmasında, orta ve uzun vadeli fon piyasasındaki tıkanıklığın açılmasında başvurulabilecek etkin bir finansman yöntemi olarak kabul edilmesi büyük rol oynamaktadır. Kiralamanın ülkemizde eksikliği duyulan orta ve uzun vadeli finansman kaynaklarına ek oluşturacağına inanılmaktadır. Finansal kiralama ile birlikte kaynak sıkıntısı nedeniyle gerçekleştirilemeyen yatırımların gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

Finansal kiralamanın, zaten yetersiz olan ülke kaynaklarını değil de, yabancı kaynakları kullanarak endüstriye fon sağlayacak bir biçimde geliştirilmesi, finansal kiralamanın yararlarını daha da arttıracaktır. Ulusal kaynakları serbest bırakması için, kiralama işlemlerinin uluslararası düzeyde ele alınması gerekmektedir. Yatırımın yurt dışındaki bir finansal kiralama şirketi aracılığıyla gerçekleştirilmesi ya da ulusal finansal kiralama şirketinin dışardan fon sağlayarak yatırımı finanse etmesi durumunda, yatırım için gerekli ithalat tümüyle dış kredi ile yapıldığından kısa dönemde dış ticaret dengesi fazla bozulmamakta, uzun dönemde ise ödemeler bir çok yıla birden yayılacağından ödemeler dengesi çok fazla zarar görmemektedir. Ayrıca yatırımlar ihracatı arttırabilmek özelliğine sahiplerse, ihracattan elde edilen döviz gelirleriyle kira ödemeleri yapıldığından, ödemeler dengesinde olumsuz bir etki görülmemektedir. Nitekim kiralama işlemlerine getirilen düzenlemelerle de özellikle yurt dışı kiralama işlemleri desteklenmiş ve daha çok yurt dışı kiralamalarda gelişme görülmüştür.

Türkiye'de leasing işlemleri, bu amaçla kurulmuş finansal kiralama şirketleri ile özel finans kurumları tarafından yapılmaktadır. Özel finans kurumlarının fonksiyonlarından bir tanesi de leasing olarak ifade edilmiştir. (Ceylan, 1995, s.90)

Türkiye'de yatırımların finansmanında önemli bir payı olan leasing sektörü, 74 leasing şirketi ile ekonominin lokomotif sayılan üretici kesime kaynak sağlamada önemli işlevler üstlenmiş durumdadır. Türkiye gibi ekonomisi dalgalı bir ortamda leasing sektörü uzun yıllardır her ne kadar "orta vadeli" olmasa da yatırımcılara kaynak sağlamaya devam etmektedir. Öyle ki, başlangıçta kara taşıtları ve büro ekipmanları ağırlıklı çalışan sektör, zaman içinde bir çok alana da yönelmiş durumdadır. Artık tıbbi malzeme, uçak, gemi gibi daha kapsamlı yatırımlarda da leasing sektörü aktif bir rol üstlenmiştir. Hatta, sektörde hizmet verilen kesimlerin artması, uzmanlaşmayı da birlikte getirmiştir. (Çabukoğlu, 1997, s.74)

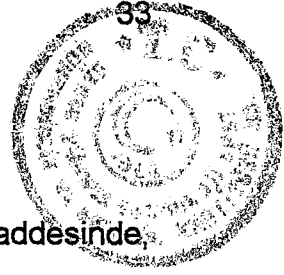
Ülkemizde kiralama endüstrisinin genel yapısına baktığımızda, bankaya bağlı şirketlerin piyasada söz sahibi olduklarını görmekteyiz. Bu nedenle leasing şirketleri kaynak bulma sorununu önemli ölçüde çözmüş bulunmaktadır.

3.3. Finansal Kiralama Sözleşmelerinin Genel Özellikleri

3.3.1.Sözleşmelerin Feshedilebilmesi:

Finansal kiralama sözleşmesi ile taraflar arasında kurulan ilişki akdi niteliktedir ve bu ilişkiden sadece kişisel nitelikte olan haklar ve borçlar doğmaktadır. Akdi ilişkilerden doğan ve kişisel nitelikte olan haklar ve borçlar ancak sözleşmenin tarafları arasında hüküm ifade ettiğinden bunlar üçüncü şahıslara karşı ileri sürülemez. (Sözer,1988,s.4)

Leasing'de kiracı, varlığı satın almayıp sadece kiraladığında, varlıktan umulan getirinin sağlanamaması durumunda varlığın, geri iadesi, satın almaya kıyasla daha rahattır. Bu inanç kısa vadeli, faaliyet ya da işletme hakkı kiralamalarında doğru olabilirken finansal kiralamalarda yanlıştır. Tam aksine, bir çok durumda finansal kiralama satın almaya kıyasla daha esnektir. İncelenen finansal kiralama sözleşmelerinin hemen hepsinde kiracının sözleşme yürürlüğe girdikten sonra , sözleşmeyi feshedemeyeceği belirtilmektedir. Sözleşmede belirtilen kira döneminin bitimine kadar kiracı kira bedellerini ödemekle yükümlüdür. Kiralanan varlığın işletmede kullanımının ekonomik olmaması durumunda kiracının kiralamayı sona erdirmeye yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, kira sözleşmesini imzalamadan önce kiracının kiralayacağı varlığı iyice incelemesi ve test etmesi gerekmektedir. İşletmenin, verimli bir biçimde kullanılacağına inanırsa kiralamayı yapması gerekmektedir.

3.3.2. Kiralamanın Devri

3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunumuzun 15. Maddesinde, kiracının, kiralama konusu mal üzerindeki kullanım hakkını bir başkasına devredemeyeceği açıkça belirtilmektedir. Kiralanan malın sözleşme süresi içinde kullanım hakkı başka kişilere devredilemez. (Uyanık, 1990,s.152)

3.3.3. Kiracıya Verilen Garantiler

Türkiye’de Leasing işlemlerinde malın seçimi, satıcıların seçimi ve malın teslim alınması tamamen kiracıya bırakılmaktadır. Genellikle malın garanti belgesi satıcıdan kiraya veren adına kiracı tarafından alınmaktadır. Garanti koşullarına uymaktan kiracı sorumludur. Malın bozuk çıkması durumunda ise kiracı, kiraya verene ihbarda bulunmakla yükümlüdür. Kiracının bu konudaki yetkilerinin ne olduğu ise sözleşmelerde pek açık değildir.

3.3.4. Kiracıdan Alınan Garantiler

Finansal kiralamada, kiralama konusu varlık kiracı tarafından belirlenip kiraya verene finansmanını sağlaması için başvurulur. Finansal kiralamalarda varlığın tüm riskleri ile birlikte sahiplik hakları kullanıcı yani kiracıya devredilmektedir. Bu nedenle kiraya verenin kiralanan varlığın kullanımından doğacak tüm riskleri kiracıya devretmesi uygundur. (Uyanık, 1990, s.154) Yatırım teşvik kredisi alınacak yatırımlarda, bu tür teşviklerin alınamaması olasılığına karşın kiracıdan uğranılan kaybı tazmin edeceğine dair garantiler istenmektedir.

3.3.5.Bakım ve Onarım

Finansal Kiralama işlemlerini düzenleyen F.K.K'da, kiracının malın her türlü bakımından ve korunmasından sorumlu olduğu bakım ve onarım masraflarının kiracı tarafından karşılanacağı belirtilmektedir. Malın özenle kullanılması gerektiği, olağan ve olağanüstü bakım giderlerinin kiracıya ait olduğu sözleşmelerde de belirtilmektedir. Sözleşmelere kiracının tamirde makinenin orijinal parçalarını kullanma ve kiralama şirketinin talebi halinde yine kiralama şirketinin uygun gördüğü bir kuruluşla bakım anlaşması imzalaması zorunluluğu vardır. Kiracının iflası veya diğer nedenlerle kiralama anlaşmasının feshi halinde, kiraya veren şirket, kiraladığı malı geri alacağından malın yeniden satılabilmesi için iyi korunması sağlanmaya çalışılması normal karşılanabilir.

3.3.6. Kiracıya Getirilen Diğer Yükümlülükler

Kiralama sözleşmelerinde, kiracıya kiralanan malın iyi durumda olmasını sağlamak ve kiralari zamanında ödemekten başka yükümlülükler de verilmektedir. Kiralanan varlığın sigortalanması, varlığın belirli konularda ve belirli miktarlarda çalıştırılması zorunluluğunun bulunması, kiralanan varlığın yerinin belirli koşullara uyması, varlık üzerinde sahibinin kim olduğunu gösteren bir plaketen olması veya kiraya verenin kiracıya denetleme yetkisinin olması bu yükümlülükler örnek olarak verilebilir.

3.3.7. Teknik Eleman Yetiştirme Sorumluluğu

Finansal kiralamada, malın sözleşme süresince uğradığı tüm zararlardan kiracı sorumlu olacağından varlığın kullanımının iyice öğrenilerek kiralamaya gidilmesi gerekmektedir. Bu nedenle de işletmelerdeki personelin ilgili makineleri kullanma hususunda yetiştirilmesi gerekmektedir.Yürürlükteki

mevzuata göre vergi ve teşvik uygulamalarında meydana gelebilecek değişiklikler, kur farklılıkları nedeniyle uğranılabilecek kayıpları kiracının karşılaması koşulu bir çok sözleşmede yer almaktadır. Kiracının kendi hatası ya da ihmali sonucunda kiraya vereni zarara uğratması halinde zarar karşılaması doğru olurken, kiraya verenin hatalı olduğu durumlarda da, kiracının sorumlu tutulmayacağını garantiye alması gerekir

3.4. Kiralama Sözleşmesinin Feshi Halinde Yükümlülükler

Finansal kiralamada, kiracı oldukça sert bir biçimde cezalandırılmaktadır. Varlığın kullanım hakkını kaybettiği gibi ek bir takım cezalar da ödemek zorunda bırakılmaktadır. Kiranın zamanında ödenmeyişi, kiracının iflası, kiralanan varlığın bir başkasına devri, kiracının finansal bakımdan güçsüzleşmesi gibi nedenlere ek olarak kiracının ülkesinde kiraya verenin durumunu tehlikeye sokan yasa değişiklikleri, olağanüstü durumlar, devletin kiracı şirketteki hissesinin belirli bir oranın altına düşmesi veya kiraya vereni zor durumda bırakacak herhangi bir olay kiralama sözleşmesinin iptali sonucunu doğurmaktadır. (Uyanık, 1990, s.156) Böyle bir durum söz konusu olduğunda da kiraya veren gelecek kira bedellerinin bugünkü değerini, uğradığı zararları kiracıdan talep ettiği gibi kiralanan varlığıda geri almaktadır.

3.5. Leasing'in Muhasebeleştirilmesi

Bunun bir örnekle açıklanmasında fayda vardır. (Hatiboğlu, 1993, s.171)

A şirketinin B şirketinden bir bilgisayar kiraladığını varsayalım. Kiralama aşamasına göre 6 yıl boyunca her yıl 4.000 T.L. ödenmesi gerekiyor. İlk ödeme, birinci yılın başındadır. Kira dönemi sonunda A şirketi

bilgisayarın sahibi olacaktır. Bilgisayarın yararlı ömrünün 6 yıl olduğu varsayılmaktadır. Önce kira anlaşmasına göre ödenecek paraların şimdiki değeri bulunur. (Şimdiki değer, ileride ödenecek paraların belirli bir faiz oranı ile iskonto edilmesi sureti ile bulunur.) Varsayalım ki şimdiki değeri bulmak için kullanılan faiz oranı %16'dır. Bu olayı muhasebeleştirmek için bir tablo yapılır. 14.740' ı bulmak için faiz tabloları kullanılır. Bu tablo anüte faiz faktörünün şimdiki değeri tablosudur. 6 yıl ödenecek anütenin %16'dan şimdiki değeri 3.685'dir. Buna göre; $4.000 \times 3.685 = 14.740$ eder. O halde kira anlaşmasından sonra şu kayıt yapılır.

_____/_____
Kullanılan varlıklar 14.740

Kira borcu 14.740

_____/_____

Her yıl amortisman düşülecektir. Dönem sonunda hurda değeri bulunmayacağına göre yıllık amortisman 2.456,67'dir. Kayıt ;

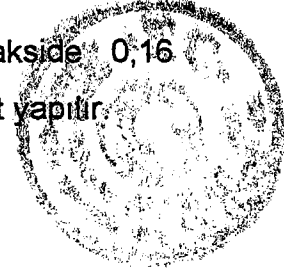
_____/_____
Amortisman gideri 2.456,67

kiralanan varlıklar
için biriken amortisman 2.456,67

_____/_____

Ödenen 4.000 T.L.nin bir bölümü faiz , bir bölümü kira ödemesi bulunduğuna göre her yıl bunun ne kadarının faiz bulunduğu ne kadarının kira-satınalma

ödemesi olduğunu bilmek gerekir. Faiz ödemesi kalan taksitde 0,16 uygulanması suretiyle bulunur. Buna göre; ilk yıl sonunda şu kayıt yapılır:

_____ / _____	
Faiz ödemesi	2.358,40
Kira ödemesi	1.641,60
_____ / _____	
Kasa	4.000

3.6.Leasing Şirketlerinin Fon Kaynakları

Aslında, kiralama şirketleri vergi tasarrufları ve daha düşük finansman maliyetleri gibi başlıca iki kaynaktan gelir sağlarlar.(Brick, 1987, s.55) Leasing şirketlerinin başlıca kaynakları şunlardır :

- Öz sermaye
- Oto finansman
- Yabancı kaynaklar
 - Yurtiçi yabancı kaynaklar
 - Tahvil finansman bonosu ihracı
 - Banka kredileri
 - Satıcı kredileri
 - Menkul kıymetleştirme
 - Yurt dışı yabancı kaynaklar
 - Yurt dışına tahvil ve finansman bonosu ihracı.
 - Banka kredileri
 - Satıcı kredileri
 - Menkul kıymetleştirme

Son yıllarda leasing şirketleri için devamlılık gösteren en önemli

fon kaynağı menkul kıymetleştirmedir. Bilindiği gibi Menkul kıymetleştirme, Leasing şirketinin alacaklarını karşılık göstererek varlığa dayalı menkul kıymet ihraç ederek fon sağlamasıdır.

3.7. Finansal Kiralama Şirketlerimizin Sorunları

Finansal kiralama uygulamalarının yaygınlaşmasında, kiralama şirketleri önemli bir rol oynamıştır. Finansal Kiralama şirketleri kurulduktan sonra, kiralama fikri hızla yayılmış ve 1950 'li yıllarda, A.B.D'nde bir çok finansal kiralama şirketi kurulmuştur. Kiralama şirketleri, üreticilerin yerine, kiralama ve finanslama görevi yapmışlar ve riskleri de üzerlerine almışlardır. (Ceylan, 1995,s.55)Türkiye'de ki finansal kiralama şirketlerimizin sorunlarını ;

a) Mevzuattan doğan sorunlar: Türkiye'de finansal kiralama şirketlerimizin sorunlarından birisi, mevzuattan doğan aksaklıklardır. Bilindiği gibi, finansal kiralama işlemlerinde, süre ve kira tutarı ile ilgili sınırlamalar vardır. Buna göre finansal kiralama işlemlerinde süre 4 yıldan az olmamaktadır. Küçük yada orta büyüklükte, kiracı olmaya aday işletmeler ise, kendilerinin olan bir yatırımın mülkiyetinin 4 yıl boyunca kiralama şirketinde kalmasına zor razı olmaktadır.

Öte yandan, finansal kiralama şirketlerinin bir kuruluşun alacakları kira bedelleri toplamının öz kaynaklarının % 25'ini geçemeyeceği yönündedir. Teşvikli yatırımlarda söz konusu oran % 40'a ulaşabilmektedir. Bu nedenle öz sermayeleri büyük yatırım projelerini finanse edememektedir. (Uyanık,1990.s.149)

Teşvik belgeli yatırımların, teşviklerinden leasing şirketleri yararlanmaktadır. Ancak kiracı durumundaki yatırımcının iflas etmesi durumunda leasing şirketi, daha önce yararlanmış olduğu tüm teşvikler ceza ve faizleriyle birlikte ödemek zorunda kalmaktadır. Böylece leasing şirketi kendi zararının ötesinde, vergi, ceza ve faiz yükü ile karşı karşıya bırakılmaktadır. Bu nedenle söz konusu uygulama değiştirilmedikçe, finansal

kiralama şirketlerinin teşvikli yatırım projelerini finanse etmek için özel çaba göstermeleri beklenmektedir.

b) Fon sağlamakta karşılaşılan güçlükler: Finansal kiralama şirketlerinin en önemli finansman kaynakları öz sermaye ve otofinansmandır. Finansal kiralama şirketleri sermaye artışına giderek veya otofinansman yaparak fon ihtiyaçlarını karşılayabilmektedirler. Öte yandan, tahvil ve finansman bonusu ihraç edilerek, yabancı kaynaklardan fon sağlanabilmektedir. Özellikle yatırım süresi ile finansman vadesini uyumlaştırabilme özelliğinden dolayı, tahvil ihracı yoluyla finansman uygulamada yaygın olarak kullanılmaktadır. Avrupa sermaye piyasalarında, tahvil ihracının hızla arttığı ve leasing şirketlerinin uluslararası piyasalarda tahvil ihraç ederek fon sağladıkları görülmektedir. Ancak tahvil vadeleri enflasyon ve döviz kuru riski nedeniyle, ortalama olarak iki yıldır. Bu da finansal kiralama şirketi için maliyetli bir durumdur. Çünkü kısa vadeli olarak fon sağlamakta buna karşılık orta ve uzun vadeli kiralama yoluna gitmektedir. Türkiye'deki finansal kiralama şirketlerimiz bu yüzden fon sağlamada güçlük çekmektedirler. Ayrıca, leasing şirketleri uluslararası sermaye piyasalarında hisse senedi satarak da fon sağlamaktadırlar. Bir çok ülkede, özellikle portföylerinde kısa ömürlü makine ve teçhizat bulunduran leasing şirketleri, lease-paper veya kiralama bonusu ihraç ederek fon sağlamaktadırlar. Bu da yine kısa vadeli bir kaynak olmaktadır. (Sözer, 1988, s.40)

Banka kredisi kullanarak fon sağlayan leasing kuruluşlarının kredi maliyetleri yüksek olmaktadır. Bunun nedeni, Banka ve sigorta muameleleri vergisi ile kaynak kullanımı destekleme fonu vermek zorunluluklarıdır. Ama leasing şirketlerinin çoğu banka kökenli olduklarından daha uygun miktarlarda kredi almaktadırlar.

Finansal kiralama işlemlerine bir takım süre ve miktar sınırları konulmuştur. Buna göre finansal kiralama işlemlerinde süre, belirli koşullar dışında 4 yıldan daha az olamamaktadır. Gerçekten de finansal kiralama,

leasing, teknolojiyi çok yakından takip etmeyi sağlayacak olan bir finansal üründür, bir finansal hizmettir. Ama bunu Türkiye'de yapmanız çok zordur. Yani bir bilgisayar sistemini, bir büyük bilgisayar sistemi kiralasanız, iki sene sonra bu bilgisayar sistemi demode olsa ve şirket daha yeni bir bilgisayar sistemiyle bunu değiştirmek istese bunu yapmak zorlaşmaktadır. Dolayısıyla teknolojiyi finansal kiralama yoluyla takip etme özlemi boşa kalmaktadır. (İktisadi Araştırmalar Vakfı, 1989, s.23) Küçük ya da orta büyüklükte, kiraya almaya aday işletmeler ise kendilerinin olan bir yatırımın mülkiyetinin 4 yıl boyunca kiralama şirketinde kalmasına güç razı olmaktadır. Ama şu da var ki, modern işletmecilik anlayışı arttıkça bu sorunun ortadan kalkacağı açıktır.

Bu sınırın kaldırılması ya da kısaltılması finansal kiralama şirketleri tarafından istenmektedir. Ama bunun sakıncalı tarafı da şudur, finansal kiralamaya orta ve uzun vadeli bir finansman alternatifi yaratması isteniyorsa, bu sınırın kaldırılması sakıncalı olacaktır. Aksi halde tüm kiralamalar, kısa vadeli olarak düzenlenecekler ve kiralama ile taksitle satın alma arasında pek bir fark kalmayacaktır.

Finansal kiralama şirketlerine getirilen bir diğer sınırlama da, bir kuruluştan alacakları kira bedelleri toplamının öz kaynaklarının % 25 'ini geçemeyeceği belirtilmektedir. Teşvikli yatırımlarda bu miktar % 40 'a ulaşabilmektedir. (Uyanık, 1990, s.148) Kısıtlı öz sermayeleri olması nedeniyle finansal kiralama şirketleri büyük yatırım projelerine kalkışmamaktadır. Bu durumda ya öz sermayelerini arttırmak yada sadece küçük projelere kalkışmak zorunda kalmaktadırlar. Bu kısıtlamalar kiralama şirketlerinin belli bir projede yoğunlaşp riskli hale gelmelerini önlemek amacıyla konmuşlardır ve kaldırılmaları tehlikeli olabilir. Şöyle ki, kiralama endüstrisi genel özellikleri itibari ile riskli bir endüstridir. Ülkemizde yeni kuruluyor olması, ekonomideki belirsizliklerin fazla olması ve teşviklerle ayakta durmaya çalışıyor olması riski artıran unsurlardır. Ayrıca, yurtdışındaki uygulamalarda olduğu gibi kiralama şirketleri kendi aralarında anlaşp birlikte yaptırım yapabilirler. Böylece riski paylaştıkları gibi bilgi ve

deneyimlerini de paylaşabilirler. Finansal kiralama şirketlerimizin en önemli sorunları ise kaynak bulamamalarıdır. Pazar paylarını genişletebilmek için başlangıçta düşük karlarla çalışmak zorunda kalmışlardır. Bu yüzden otofinansman imkanı azalmıştır. Leasing şirketlerini eş-vadeli kaynak bulma sorunu vardır. Türkiye'de bir finansal kiralama sözleşmesinin eğer feshedilemez süresi dört yıl ise, normal olarak beklenen finansmanın dört yıla yayılmasıdır. Bunu yapabilmek Türkiye'de imkansızdır. Çünkü Türkiye'de dört yıl vadeli kaynak yoktur.

Türkiye'deki bankacılık sistemi böyle kaynaklar üretememektedir. Çünkü bankacılık sisteminin böyle kaynakları yok ki, dört yıllık kredi verebilsinler. Dolayısıyla leasing şirketlerinin şu anda başvurduğu yol, daha kısa vadeli kredilerdir. Daha kısa vadeli kredilere başvurulduğu için, müşterisine tanıdığı finansman vadesini de bu vadeye uydurmak zorunda kalmaktadır. Kaynak sorununu, daha çok bankalardan kredi alma yoluyla çözümlemişlerdir. Leasing şirketlerinin mevduat toplamalarına izin verilmemekte, ancak para piyasasında "Lease Paper" adı verilen ve kısa vadeli olarak borçlanmalarını sağlayan menkul değerleri ihraç edebilmek için sermaye piyasası kurumundan izin almaları gerekmektedir. Kısa vadeli fonlarla uzun vadeli yatırımların finanse edilmesi genelde pek kabul edilebilir bir yöntem değildir. Ancak ülkemizdeki, yüksek enflasyon koşullarında kısa vadeli borçlanma kaçınılmaz olmaktadır. Bu nedenle bu uygulama yararlı olacaktır.

Türkiye'de leasing şirketleri, genellikle bir bankaya bağlı olduklarından, bağlı bulundukları bankalardan kredi sağlayabilme olanakları vardır. Türkiye'de dinamik bir özel sektörün mevcut olduğu unutulmamalıdır. Bu da Türk ekonomisi için önemli bir avantaj olup bunların önünün açılması gerekmektedir. Özelleştirmenin gündemde olması, kaynak sıkıntısı içinde olan özel sektör için, leasing çok önemli bir finansal kaynak olarak ortaya çıkmaktadır. Özelleştirmenin tamamlanmasıyla, leasing'e olan talebi daha da artacağı beklenmektedir.

4.LEASİNG'İN YARARLARI (AVANTAJLARI)

4.1. Leasing Banka Kredisinden Daha Avantajlı:

Leasingin, banka kredisinden daha avantajlı olduğu görülmektedir. (Giles,1989, s.11) Bunu daha da açmak istersek kıyaslamaya yer vermemiz gerekmektedir. Aşağıdaki kıyaslama da bu açıkça görülmektedir. (Capital Guide, 1994, s.12)

EKİPMAN=Bilgisayar MEBLAĞ=100.000.000 TESVİK =Yok

ÖDEMELER=2 yıl vadeli , 3 ayda bir dönem sonu ödemeli

LEASİNG	BANKA KREDİSİ
K.D.V oranı=%1	K.D.V oranı=%12
Baz maliyeti= 101.000.000	Baz maliyeti = 112.000.000

DÖNEM	KİRA	KDV	TOPLAM	ANAPARA	FAİZ	KKDF	BSMV	TOPLAM
1	24.769	248	25.017	0	20.160	1.210	1.008	22.378
2	24.769	248	25.017	0	20.160	1.210	1.008	22.378
3	24.769	248	25.017	0	20.160	1.210	1.008	22.378
4	24.769	248	25.017	0	20.160	1.210	1.008	22.378
5	24.769	248	25.017	0	20.160	1.210	1.008	22.378
6	24.769	248	25.017	0	20.160	1.210	1.008	22.378
7	24.769	248	25.017	0	20.160	1.210	1.008	22.378
8	24.769	248	25.017	112.000	20.160	1.210	1.008	22.378

TOPLAM (BİN TL.) 200.136 TOPLAM (BİN TL.) 291.024

NOT:Kredi faizi ve iskonto oranı %72 olarak alınmıştır.

Tablo 4.1 Leasing'in Banka Kredisine Göre Avantajı

Yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi, leasing' de dönemler itibariyle, her bir dönemde sadece kira tutarı ve KDV ödenmektedir. (KDV oranı, % 1) 8. dönemin sonunda, toplam kira bedeli KDV dahil, 200.136 TL

olmakta, buna karşılık, banka kredisinde her dönem faiz KKDF ve BSMV alınmakta olup, dönem sonunda toplam borç 291.024. TL olmaktadır. Her iki

finansal kaynakta da 100.000. TL'lik bilgisayarın iki yıl sonundaki durumu leasing' te maliyeti, 200.136. TL'ye gelirken, banka kredisinde maliyeti 291.024. TL 'ye gelmektedir. Burada leasing'in banka kredisine göre daha avantajlı olduğu görülmektedir.

Finansal kiralamanın işletme için birçok avantajları vardır. Kuşkusuz bu avantajların başında yatırıma %100 finansman sağlaması gelmektedir. İşletmelerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için en gerekli ihtiyaçları nakittir. Nakit kıtlığının bir çok işletmeyi iflasa sürüklediği bir gerçektir. Yatırım projesinin nakliyat ve montaj dahil tümü finanse edilebilir. Leasing'in avantajları maddeler halinde aşağıda açıklanmaktadır ;

- Leasing kullanan işletme ya da girişimci kendi öz varlığını kullanmadan, ya da mevcut kredi imkanlarını tüketmeden işletmesinde bir yatırım bir bütün olarak tek bir kalem halinde gerçekleştirilecektir.

- Kiralamanın teknolojik eskimeye karşı kiracıyı koruması, özellikle kısa dönemli kiralamarlar için geçerli bir üstünlüktür. Yüksek teknolojiye sahip varlıkları kullananlar, varlığın modasının geçmesi riskini ve modası geçmiş artık kullanmak istemedikleri bir aracın yeniden satılması işini kiraya veren şirkete devrederek belli bir rahatlama sağlayabilirler. Bilgisayar teknolojisinin son yıllardaki hızlı gelişimi bilgisayarların teknolojik olarak birkaç yıl içinde eskimelerine neden olmaktadır. Bu nedenle bilgisayarlar satın alındığında ne kadarlık bir sürede modalarının geçeceğini ve kullanım süresince değerinden ne kadarını kaybedeceğini tahmin etmek oldukça zordur. Sattıklarında pek az gelir elde edecekleri, modası geçmiş makinelere baştan yatırım yapmak pek akıllıca olmadığından, bir çok firma teknolojik eskimeye uğramış bir makineye yıllarca bağlanıp kalmamak için kiralama yolunu seçmektedir. Böylece teknolojik olarak eskime riski, makineyi kullanan kiracı firmaya geçmemekte, makinenin asıl sahibinde kalmaktadır.

- Yabancı sermaye, bir ülkeye gelirken yatırım yapmak yerine işletmecilik yapmayı tercih edebilir . Leasing yoluyla yurtdışından her türlü

makine ve teçhizatın getirilmesi, risk nedeniyle arzu edilen seviyede yatırım yapmaktan çekinen yabancı sermayenin gelişini hızlandırabilir. Buradan anlaşılacağı gibi leasing, bir ülkenin dış borçlanmaya gerek kalmadan, finansman sağlamasına yardımcı olur. Aynı şekilde, yurt içinden, leasing yoluyla fon sağlanması, kaynak yaratıcı ek bir etki meydana getirebilir.

- Kiralama ile bilançodaki borç kalemlerin daha fazla görünmemesi, işletmeye borç alma olanağı tanımaktadır. Uluslararası muhasebe standartları komitesi, leasing'in bilançolara yansıtılması gerektiği görüşündedir. Oysa Türkiye'de 05.12.1985 tarih ve 18949 sayılı Resmi Gazete'de yer alan yatırımların teşviki ve yönlendirilmesi ile ilgili 86/1 nolu tebliğin 48. Maddesinde kira konusu makine ve teçhizatın, kiracının aktifinde yer almayacağı belirtilmiştir. (Tekbaş, 1985, s.18)

- Leasing işletmelere konumluk yer seçiminde daha fazla esneklik sağlamaktadır. Örneğin, bir işyerinin satın alınması halinde kuruluş yerinin yanlış seçilmesinin sonuçlarına uzun süre katlanmak gerekebilir. Oysa, iş yerinin kiralanması alternatifinde kira süresinin sonunda kuruluş yerini değiştirmek mümkündür.

- Faaliyetin uzun bir süreklilik taşımadığı müteahhitlik hizmetlerinde, müteahhidin gereksinim duyduğu makine parkının finansmanında kiralama yolunun oldukça önemli yararları vardır. Örneğin, müteahhit, yapımını üstlendiği bir baraj inşaatı için gerekli makineleri satın alma yolu ile sağlanmış bulursa, bu taahhüdü yerine getirdikten sonra üstleneceği bir toplu konut ya da demiryolu inşaatında aynı makineleri kullanamayacak, bu iş için yeni bir makine parkı kurma yoluna gidecektir. Müteahhit üstlendiği her farklı iş için gerekli olan makineleri satın alma yolu ile sağlarsa, elinde kullanmadığı büyük bir makine stoku birikecek, bunların kullanılmadan bekletilmesi ile donmuş durumda kalan kapitalin ağırlığı bir yana, makinelerin bakım ve korunma masrafları, işletme için gereksiz bir yük oluşturacaktır.

- Kiralama ile birçok vergi avantajı sağlanabilir. Yatırım yapan firmaların yatırım teşvik kredilerinden yararlanmak ve aşınma payları ayrılarak vergi tasarrufları sağlamak hakları vardır. Kira bedellerinin tamamı gider olarak gösterilir. Böylece yatırımcıya vergi avantajı sağlanır. Ayrıca leasing, bilanço dışı bir işlem olduğu için pasifte borç, aktifte sabit kıymet olarak görünmez. Bilançonun borç / öz kaynak dengesi bozulmaz, aktif karlılık artar. Kredi imkan ve limitleri daralmamış olur.

- Leasing yaptığınız zaman makine ve ekipmanlarda yüzde 1, ticari araçlarda ise yüzde 8, KDV ödersiniz. Banka kredisi için ödenen Banka ve Sigorta muameleleri vergisi ve kaynak kullanımı destekleme fonu ödenmez. Ayrıca işletmeler her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğu için maliyet düşer.

- Leasing, uzun süreli bir sözleşme olduğundan süre ve şartlar önceden belirlendiğinden, kiralayan işletme, hükümet kararlarındaki değişikliklerden ve enflasyondan etkilenmemektedir. Böylece, bir leasing sözleşmesinde maliyet belli olduğundan, bütçe yapma şansı artmaktadır. Kira ödemeleri yatırımcının kendi durumuna göre değişiklikler gösterir. Yatırımcı gelir durumuna göre ödeme planını belirler. (Orhon,1986,s.28)

- Leasing sözleşmeleri asgari 4 yılı kapsar. Bu nedenle diğer finansman yöntemlerine göre daha uzun vadelidir. Ancak kira ödemelerini daha kısa sürede bitirme imkanı da vardır. Leasing, belki de finansman teknikleri arasında ödeme planları en esnek olanıdır. Ticari banka kredilerinde olduğu gibi, 3 ayda bir faiz, vadede de ana para ödemesi şeklinde kesin bir kural yoktur. Ödeme planını nakit akışınıza göre belirleme şansınız vardır. Örneğin mayo satışı, dondurmacılık, otelcilik, rent a car gibi bir işiniz varsa yazın daha çok para kazanıyorsanız, kiralari yaz aylarında yoğunlaştırarak nakit akışınızı sıkıntıya sokmazsınız ya da kışlık kaban üretimi için tekstil makinesi kiraladıysanız ödemelerin kış aylarında

yoğunlaştığı bir plan oluşturabilirsiniz. Teminatlar ise kredibilitenizle birebir orantılıdır. Ancak burada mülkiyetin leasing firmasında olduğu için kiralanın mal en önemli mal teminatıdır. Bunun dışında her türlü menkul ve gayri menkul de teminat olarak istenebilmektedir.

- Leasing yoluyla gerçekleştirilen yatırımlar öz kaynaktan fon ayırmanızı gerektirmez. Böylece bir yandan likidite sağlar, diğer yandan da bu kaynakları repo gibi alternatif alanlarda kullanma şansı elde edilir.

- Yatırım teşvik belgesine bağlanmış yatırımlar için kiracı ve leasing şirketi birlikte DPT'ye başvurur. Kiracının belgesi leasing şirketine devredilir. Teşvik belgesindeki yatırım indirimi ve diğer avantajlardan yararlanan leasing firması bunu düşük kira bedeli olarak kiracıya yansıtır.

- Kiracı şirketin iflası durumunda, leasing yoluyla finanse edilmiş mallara el konulamaz bu durumda yatırımcı üretime devam ederken borçlarını ödeyebilmesi de kolaylaşır.

Leasingin avantajları yanında dezavantajları da vardır. (Karabulut, 1993,s.15)

Bunlar ;

- Kiralamaya tabi tutulan malın kullanım serbestliği, satın alınan mala nazaran daha sınırlıdır.

- Kiracı kiraladığı malın hurda değerinden yoksun kalmaktadır.

- Yatırım indirimlerinden yararlanma durumunda satın alma kiralamaya göre daha çekici bir durum oluşturmaktadır.

- Enflasyonunun neden olduğu değer artış durumunda yatırımcı firma bundan yararlanamayacaktır.

- Kiracı durumundaki yatırımcının kiralamaya söz konusu olan malın kiralınması için varlıklarını teminat olarak göstermesi o firmanın kredi bilitesini düşürmektedir.

Göröldüğü üzere, leasingin ekonomiye kazandırdığı yararlar dezavantajlardan daha yüksek ve caziptir. Böyle bir durumda leasingin uygulanması ekonomiye bir canlılık getirecek ve potansiyel gelişmenin artmasına neden olacaktır.

4.2. Satınalmanın Dezavantajları

Kiralama, kiraya verenin kiralanan varlık üzerindeki bir takım haklarının kiracıya devri anlamına geldiğinden satınalmaya benzetilmektedir. Ancak, kiralamada devredilen haklar, varlığa sahip olmanın sağladığı tüm hakları kapsamamaktadır. Bir varlığın kiracısı o varlığın sadece kullanım hakkını alır, varlık üzerindeki diğer haklar, örneğin parçalara ayrılıp satılması hakkı kiracıya geçmez. Satınalma durumunda satınalan ve satıcı arasındaki ilişki satış işlemi bittikten sonra devam etmez. Kiralama da ise, kiralayan ve kiracı arasındaki ilişki kiralama dönemi boyunca sürer. Kiraya veren varlığı kendi üstünde gösterip, varlıktan bir takım vergi tasarrufları sağlarken, kiracıya karşı bir takım sorumluluklara sahiptir. Kiracının kiraya verene karşı sorumlulukları varlığın kiralınmasıyla başlayıp kiralamanın sonuna kadar sürer. Varlık üzerindeki hakların bir kısmı kiracıya devredilirken, bir kısmı kiraya verende kalır. Satış sözleşmelerinde ise hakların tümü satınalana devredilir. Maddeler halinde satınalmanın dezavantajları aşağıdaki gibidir:

- Özkaynağınızı kullanmaktan ötürü işletme sermayesi açığı ortaya çıkabilir.
- Özkaynağın altarnanif getirilerinden (repo, mevduat v.s.) mahrum kalırsınız.
- Nakit akışınızda sıkışıklık olabilir.

- Firmanızın likiditesi düşer.

- Beklenmedik durumlarda ortaya çıkabilecek nakit ihtiyaçlarına yanıt verme esnekliği kalmaz.

- Yeterli fon bulunamadığı zaman yatırımları ertelemek durumunda kalınabilir. Bu da enflasyonist ortamda yatırım maliyetlerinin artmasına yol açar.

Kiraya veren ve kiracı arasındaki sürekli ilişki kiralamanın satınalmaya kıyasla daha esnek, değişen koşullara göre ayarlanabilen bir yöntem olmasını sağlamaktadır.

4.3. Kredinin Dezavantajları

Banka kredisi kullanarak fon sağlayan leasing kuruluşlarının kredi maliyetleri yüksek olmaktadır. Bunun başlıca nedeni, banka ve sigorta muameleleri vergisi ile kaynak kullanımı destekleme fonu verme zorunluluklarıdır. Bu durum işletmeler için de geçerli bir durumdur.

- Faiz oranlarının üzerine vergi ve primlerin (BSMV, KKDF, komisyon, harç v.s) eklenmesiyle finansman maliyeti artar.

- Bilançonuzda borçluluk oranınız artar.
- İşlemin teminatlandırılması ve gerçekleştirilmesi genellikle uzun süre alır.

- Proje çoğu zaman kısmen finanse edilir.
- Nakit akışına göre geri ödeme esnekliği olmaz.
- Kredinin faizi dönem içinde değişip, planlarınızı bozabilir.

Leasing'de 4 yıllık bir süre var olup, banka kredilerinde daha kısa vade söz konusudur. Ülkemizdeki ekonomik durumla ilgili olarak ortaya

ıkan bu durumda orta ve uzun vadeli fon bulmak hemen hemen mnkn olamamktadı. Leasing, girişimcilere orta ve uzun vadede finansal kaynak sunarak yatırımların gerçekleşmesi için gereken materyallerin sağlanmasıda büyük katkıda bulunmaktadır.

5.FİNANSAL KİRALAMA SÜRECİ

5.1. Leasing Yöntemi Hakkında Bilgi Verilmesi

Leasing şirketleri, potansiyel müşterilerine kiralamanın tüm olanaklarını anlatmaktadırlar. İlk olarak, müşteriye leasing hususunda ayrıntılı bilgi verilmekte olup, leasing'in avantajlarının ne olduğu, diğer finansal tekniklerden üstün olan yanlarının ne olduğu, süre ve şartların ne olduğu, işletmenin aktifinde ne durumda bulunduğu, prosedürün nasıl işlediği, ödeme planını belirleme durumunun ne olduğu, kiralamaya konu olabilecek malların ne olduğu v.b. hususları uzman elemanlar tarafından anlatılmaktadır.

5.2. Leasing Şartlarının Görüşülmesi

Leasing'e konu olan mallar, müşterinin ödeme olanakları, leasing'in ana koşul ve yükümlülükleri, bu aşamada görüşülmektedir. Müşteri bu aşamada leasing'den yararlanmayı benimsemiş olup, işletmesinin geri ödeme planını belirlemekte, leasing sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülüklerin ne olduğunu ve hangi malı kiralamak istediğini belirtmektedir.

5.3. Müracaat

Leasing şirketine müracaat eden müşteri, müracaatının değerlendirilmesi için gerekli bilgileri vermektedir. Leasing şirketi de kendine uygun olanaklar çerçevesinde işletmeye uygun bir ödeme planı sunmaktadır. (Güvemli, 1988, s.141). Müşteri kiralamak istediği malı ve kendi geri ödeme planını, leasing şirketine sunmakta ve leasing şirketi de önce kendi imkan ve olanakları doğrultusunda değerlendirmeye almaktadır. Bu arada işletmenin mali durumunu da inceleme fırsatı bulmaktadır.

5.4 Değerlendirme

Değerlendirme aşaması, bankalardan sağlanacak fonlardan farklı bir işlem değildir. Tüm değerlendirmeler bir veya iki hafta içinde sonuçlandırılmaktadır. Kiralanacak mal tutarının küçük olması ve müşterilerin kiralama şirketi tarafından iyi tanınması durumunda değerlendirme aşaması kısa tutulmaktadır. Eğer hiç tanınmayan bir işletme ise, Merkez Bankası'ndan istihbarat sorgulaması yapılmakta, daha önce sabıkasının olup olmadığına bakılmaktadır. Bu değerlendirme diğerine göre biraz daha uzun olmaktadır. Değerlendirme yapılırken şu iki husus göz önüne alınır. Değerlendirme aşaması iki aşamada yapılmaktadır. Bunlar:

a) Mali Değerlendirme : Bu değerlendirme ile, müşterinin kiralama döneminde doğacak yükümlülükleri yerine getirip getiremeyeceği araştırılmaktadır. Bu nedenle, aynı bankalardan sağlanan finansmanda olduğu gibi, önce müşterinin geçmiş mali performansı ve mevcut mali durumu saptanmakta, daha sonra kiralama dönemi içindeki muhtemel mali performansı tahmin edilip değerlendirilmektedir. Mali değerlendirme sonuçlarına göre müşteriye çeşitli kiralama alternatifleri sunulmaktadır. Mali analiz sırasında, müşterinin kiralamadan doğacak, ilave mali yükümlülükleri de banka finansmanındaki borç itfa tabloları gibi hesaplara hesaplara intikal ettirilmektedir. Eğer varsa, özel şartlar da değerlendirme kapsamına alınmaktadır.

b) Teknik Değerlendirme: Bu değerlendirmede Leasing'e konu olacak malın dönem sonu değerinin tahmini önemli olduğundan kiralama şirketlerinde çalıştırılan teknik elemanlarca Leasing'e konu olan malların teknolojik ve muhtemel dönem sonu değerlerinin tahmini ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Uygulamada, bazı bağımsız kiralama şirketleri, hiç teknik eleman çalıştırmamakta, kiracı ve kiracı eliyle üretici işletmeden kiralanan mala ilişkin sağlanan bilgilerle yetinmektedir. (Ceylan, 1995, s.81)

5.5. Sözleşmenin Yapılması

Leasing sözleşmeleri, taraflar arasında tüm koşullar üzerinde anlaşma sağlandıktan sonra imzalanmaktadır. Şayet Leasing uygulamasında depozito söz konusu ise, bu aşamada müşterinin Leasing' e ilişkin tüm teminatları, kiralama kuruluşuna vermesi gerekmektedir. Ama şu da var ki ,kiralanan malın mülkiyeti leasing şirketinde olduğu için genellikle teminat alınmamaktadır. Finansal kiralama kanununa göre Türkiye'de sözleşme noterler tarafından düzenlenmektedir. Ayrıca kiralanan malın türüne göre, özel sicile veya tapuya tescil edilmektedir.

5.6. Kiralanacak Malın Tedariki

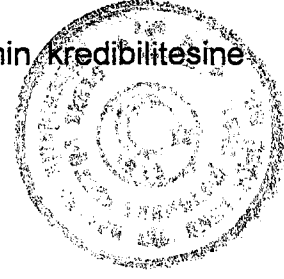
Mal, Leasing şirketi tarafında seçilerek pazarlık yapılabileceği gibi, aynı işlemler müşteri tarafından da yapılabilir. Tedarik aşamasında iki türlü yöntem kullanılmaktadır. Bunlar;

a) Yerli malı tedariki : Mal, yurtiçinden sağlanacaksa, ilk olarak satıcı ve leasing şirketi arasında bir sözleşme yapılmalıdır. Satış sözleşmesinden sonra, müşteri malı teslim almakta ve montajından sorumlu olmaktadır.

b) İthal malı Tedariki : Kiralanacak malın ithali durumunda, gerekli ithal müzadesinin alınması, akreditif açılması, sevk evrakının teslim alınması, gümrük v.s gibi vergilerin ödenmesi esas olarak Leasing şirketinin sorumluluğundadır. İthal ile ilgili işlerin takibinde, müşterinin bilfiil gayret göstermesi işlerin çabuklaşması açısından önemlidir. İthal malın montajından müşteri sorumludur.

Müşteri tarafından makine ve teçhizatın montajından sonra, Leasing sözleşmesi tüm yükümlülükleri ile devreye girmektedir. Böylece Leasing şirketinin müşteriye izleme faaliyeti de başlamaktadır. Müşterinin

izlenme derecesi kiralama ile yüklenilen riske ve müşterinin kredibilitesine göre değişmektedir.

5.7. Bakım ve Onarım Hizmetleri

Leasing sözleşmelerinde, kiralanan makinelerin muhafaza edilmesi, her türlü bakım ve onarımının yerine getirilmesi sorumluluğu kiracıya verilmektedir. Finansal kiralama işlemlerini düzenleyen FKK'da, kiracının malın her türlü bakımından ve korunmasından sorumlu, bakım ve onarım masraflarının kiracı tarafından karşılanacağı belirtilmektedir. (Uyanık, 1990, s.154) Finansal kiralama sözleşmelerinde de bu konu üzerinde durulmaktadır. Malı özenle kullanılması gerektiği, olağan ve olağanüstü bakım giderlerinin kiracıya ait olduğu sözleşmelerde de belirtilmektedir. Sözleşmelere kiracının tamirde makinenin orjinal parçalarını kullanma ve kiralama şirketinin talebi halinde yine kiralama şirketinin uygun gördüğü bir kuruluşla bakım anlaşması imzalaması zorunluluğu konmaktadır. Kiracının iflası veya diğer nedenlerle kiralama anlaşmasının feshi halinde, kiraya veren şirket, kiraladığı malı geri alacağından malın yeniden satılabilmesi için iyi korunması sağlanmaya çalışılması normal karşılanabilmektedir. Ancak bu durum kiralamanın kiracı açısından pahalı bir finansman yöntemi haline gelmesine yol açabilir. Ayrıca makine ve teçhizatın sigortalı olarak muhafaza edilmesi sorumluluğu müşteriye verilmektedir.

5.8.Sözleşmenin Zamanından Önce Müşteri Tarafından Feshi ve İptal Edilmesi

Sözleşmede belirtilen süreden önce, müşteri anlaşmayı feshederse, sözleşmede belirtilen tazminatı ödemekle yükümlüdür. Uygulamada bu miktar, kalan kira ödemelerinin feshi tarihinde iskonto edilmiş değerleri toplamıdır. Finansal kiralamar iptal edilemezler, eğer kiracı iptal işleminden doğacak zararı kiralayana tazmin ederse işlem iptal edilebilir.

(Tantal,1996,s.47) Kiralama kontratlarında kiracının yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumunda kiraya veren tarafından yapılacak işlemler yer almalıdır. Kiracının ne gibi koşullardan sorumlu olacağını ve kiraya verenin haklarını önceden bilmesi gereklidir.

5.9.Leasing'de Teminat

Leasing işlemlerinin teminatı, malın mülkiyetinin kendilerinde olmasıdır. Buna rağmen, müşterinin teminat vermesi kararlaştırılabilir. Teminat oranı sözleşme değerinin %100 'ünü aşmamakta, çoğu kez daha düşük oranlarla yetinilmektedir. Malın finansal kiralama şirketi için kiralamanın teminatı olması nedeniyle, kiraya veren tarafından sigorta ettirilmesi gerekmektedir. Sigorta primlerinin ise kullanan yani kiracı tarafından ödenmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Finansal kiralamalarda varlığın tüm riskleri ile birlikte sahiplik hakları kullanıcı yani kiracıya devredilmektedir. Bu nedenle kiraya verenin kiralanan varlığın kullanımından doğacak tüm riskleri kiracıya devretmesi uygundur.

5.10.Sözleşmenin Sona Ermesi

Leasing sözleşmelerinde, kira sürecinin başlangıcı gibi, sözleşme dönemi sonu da belirtilmelidir. Çünkü, Leasing'de sözleşme dönemi sonunda malın mülkiyet hakkının kime ait olacağı da belirlenmektedir. Uygulamada mülkiyet hakkı, genellikle müşteriye devredilmektedir. Finansal kiralama sözleşmesi şu hallerde sona ermektedir :

a) Sözleşme süresinin dolması; Finansal kiralama sözleşmesi, kararlaştırılan sürenin dolmasıyla son bulur. Ancak taraflardan her biri sürenin bitiminden en az 3 ay önce bildirilmek kaydıyla, mevcut veya yeni şartlarla sözleşmenin uzatılmasını isteyebilirler. Sözleşmenin uzatılması tarafların anlaşmasına bağlıdır.

b) Diğer nedenler; Sözleşme, finansal kiralama kurumunun sona ermesi, tüzel kişiliğinin son bulması, kiracının iflas etmesi veya aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması, kiracının ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi veya işletmesini tasfiye etmesi halinde, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa sona erer.

c) Kira bedelinin ödenmemesi; Finansal kiralama kurumu kiralama bedelinin ödemede geciken kiracıya verdiği 30 günlük süre içinde de, ödenmemesi halinde sözleşmeyi feshedebilir.

d) Taraflardan birinin sözleşmeye aykırı harekette bulunması; Taraflardan birinin sözleşmeye aykırı harekette bulunduğu hallerde, bu aykırılık nedeniyle diğer tarafın sözleşmeyi devam ettirmesinin beklenemeyeceği durumlarda, finansal kiralama sözleşmesi feshedilir. (Akgüç, 1994, s.624) Sözleşme sona erdiğinde, sözleşmeden doğan satınalma hakkını kullanmayan veya bu hakkı bulunmayan kiracı, finansal kiralama konusu malı geri vermekle yükümlüdür.

6.UYGULAMA (BİR LEASİNG ŞİRKETİNDE LEASİNG UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA)

Günümüz Türkiyesinde finansal kaynak bulma sorunu önemli boyutlara ulaşmaktadır. İşletmeler, finansal kaynak bulmada güçlük çekmektedirler. Bu doğrultuda finans dünyasında yeni finansal teknikler ortaya çıkmıştır. Bunların en önemlileri arasında leasing, factoring, forfaiting, v.b.dır. Leasing son yıllarda sadece sanayileşmiş ülkelerde değil, gelişmekte olan ülkelerde de büyük önem kazanmıştır. Kısacası yeni teknoloji kullanımını destekleyen ekonominin büyük sermayeler olmaksızın yeni atılımlara yönelmesini mümkün kılan küçük birikimleri harekete geçiren leasing, yatırımcıya büyük avantajlar sağlamaktadır. Gelişmiş ekonomilerde leasing'in bu kadar çok kullanılmasının nedeni, ekonomik gelişme ile ilgilidir. Çünkü, orta ve uzun vadeli yatırımları finanse edebilmektedir. Yatırımı finanse etmek gerçek anlamda istihdam yaratılması ve üretimin olması demektir. Türkiye'de ise rant ekonomisi yaşanmaktadır. Reel ekonomiye geçişimizi sağlayacak olan en önemli enstrümanlarından biri ise leasing'dir.

6.1.UYGULAMANIN ÖNEMİ

Avrupa finans piyasasında, leasing, forfaiting, factoring v.b.finansal teknikler çok gelişmiş ve işletmelerin çoğu bu kaynaklardan faydalanmış durumdadır. Bu yolla kaynak bulmadaki sorunlarını önemli ölçüde aşmış durumdadırlar. Türkiye 'nin de Avrupa ülkelerinden teknoloji ve bilgi transfer etmesi gerekmektedir. Avrupa ve diğer gelişmiş dünya ülkeleriyle aramızdaki açığın kapanması için bu bir zorunluluk haline gelmiştir. Türkiye'deki döviz kurundaki dalgalanmalar, istikrarsız ekonomi politikaları, yüksek faiz oranları v.b. olumsuz bir ekonomi içinde yatırım

yapma arzusunun az olmasına neden olmaktadır. Böyle bir ortamda ekonominin gelişmesi için önemli bir enstrüman olan leasing, Türkiye'de yaşanan rant ekonomisini reel ekonomiye çevirmek açısından önemli bir role sahiptir. Aylak üretim faktörlerinin yatırıma (üretime) leasing yoluyla dönüştürülerek ekonomimizin düzlüğe çıkması sözkonusu olacaktır. Türkiye'de şu anda çok dinamik bir özel sektör var ama orta ve uzun vadeli finansman bulamamaktadır. İşte bu noktada leasing devreye girmektedir. Bütün dünyada böyle olmuş, Türkiye'de de böyle olacaktır. Türkiye'de şu anda leasingin önemi, henüz kavranamamış ve geniş kitleler yayılamamıştır. Ancak 5-10 yıl içinde kıt olan kaynaklarımızın daha da azaldığı bir zamanda leasing'in önemi daha da iyi anlaşılacaktır.

6.2.Uygulamanın Amacı

Türkiye'de yatırımların finansmanında önemli bir payı olan leasing, ekonominin lokomotifi sayılan üretici kesime kaynak sağlamada önemli görevler üstlenmiş durumdadır. Sektörde hizmet verilen kesimlerin artması beraberinde uzmanlaşmayı da birlikte getirmektedir. Anadolu'da tekstil başta olmak üzere bir çok yatırım malının finansmanı leasing ile yapılmaktadır. Türkiye'de enflasyonun yüksek, ekonominin çalkantılı olması yatırım yapan şirketlerin finansal kiralamayı tercih etmelerindeki en büyük etkindir. Leasing'i diğer finansal kaynaklardan ayıran en önemli sebeplerden bir tanesi de budur. Şirketlerin yatırımlarını yaparken finansal kiralamayı tercih etmeleri sektöre hizmet veren şirket sayısındaki artış olarak yansımaktadır. Bugün baktığımızda leasing şirketlerinin sayısının hızla arttığını görmekteyiz. Ülkemizde leasing'den başka orta ve uzun vadeli finansman sağlayan bir kurumun olmayışı, leasing'in önemini bir kat daha arttırmaktadır. Uygulamanın amacı, yatırımcının bilgilendirilmesi, leasing'in tanıtılması ve finansal sıkıntı çeken KOBİ'lerin ve daha büyük işletmelerin leasing yoluyla kıt olan kaynaklarını daha verimli ve karlı bir biçimde değerlendirerek ekonomik kalkınmanın hızlanması ve problemlere çözüm bulunmasıyla ilgilidir.

Yapılan araştırmada Türkiye'de leasing'in yeteri kadar tanınmamasının nedenleri, Türkiye'de leasing'in gelişimini engelleyen nedenler, finansal kaynak sağlama yolları arasında leasing'in ne derece tercih edildiği, Leasing bir işletmenin kaynak sıkıntısı nedeniyle alamadığı sabit aktifleri almada avantaj sağlayıp sağlamadığı, Leasing'in avantajlarının neler olduğu, hangi yatırım araçlarının leasing yoluyla kiralanabileceği, Leasing'in satınalmaya ve banka kredisine göre avantajlı olup olmadığı, öne sürülen görüşlerin ne derece doğru ve uygulanabilir olduğu sınanmakta ve değişik açılardan incelenmektedir.

6.3.Uygulamanın Metodolojisi

Yapılan araştırmada bilgi toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Bu araştırmanın evreni bir leasing şirketinin mevcut müşterileri ve bu evren içinde evreni temsil edecek 30 denek örnekleme olarak tesbit edilmiş olup, deneklerin hepsi anketi yanıtlamıştır. Bu miktar örneklemin % 100' ünü temsil etmektedir. Bu oranın örneklemini aynı zamanda evreni temsil edici nitelikte olduğu düşünülerek istatistiksel analizler yapılmıştır. Anketi uygulayacağımız 30 denek seçilirken farklı işletme grupları gözönüne alınmıştır. Çalışmada leasing şirketinin müşterileri arasında çeşitli sektör guruplarına sorular yöneltilip, cevaplandırması istenmiştir. Bu sorulara cevap veren Sektör gurupları şunlardır :

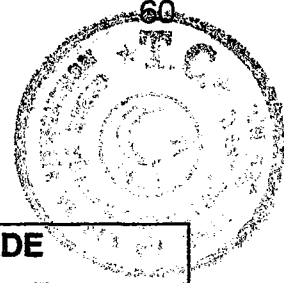
- Taşımacılık alanında faaliyette bulunan şirketler
- Turizm alanında faaliyette bulunan şirketler
- Tekstil alanında faaliyette bulunan şirketler
- Tıbbi cihazlar alanında faaliyette bulunan şirketler
- Dış ticaret alanında faaliyette bulunan şirketler
- Elektronik alanında faaliyet te bulunan şirketler
- Hizmet (Danışmanlık) alanında faaliyette bulunan şirketler
- Denizcilik alanında faaliyette bulunan şirketler
- Süt ve Mamülleri alanında faaliyette bulunan şirketler

- İş makinaları alanında faaliyette bulunan şirketler
- Hastane alanında faaliyette bulunan şirketler
- İnşaat alanında faaliyette bulunan şirketler
- Hava ulaşım alanında faaliyette bulunan şirketler
- Basın alanında faaliyet gösteren şirketler
- Finansal kiralama alanında faaliyet gösteren şirketler

6.4.Uygulamanın İçeriği

Bir kısmı açık uçlu olan, çoktan seçmeli 16 Sorudan oluşan anket formuyla, Türkiye’de bir leasing şirketinde leasing uygulamaları üzerine bir araştırma yapılmış olup, bu araştırmada Türkiye’de leasing’in yeteri kadar tanınamamasını nedenlerine, Türkiye’de leasing’in gelişimini engelleyen nedenlere, finansal kaynak sağlama yolları arasından leasing’in ne derece tercih edildiğine, bir finansal aktife sahip olmak için leasing’in ne derece tercih edildiğine, leasing bir işletmenin kaynak sıkıntısı nedeniyle alamadığı sabit aktifleri almada avantaj sağlayıp sağlamadığına, leasing’in avantajlarının ne olduğuna, hangi yatırım araçlarının leasing yoluyla kiralayabileceklerine, leasing’in satınalmaya ve banka kredisine göre avantajlarının ne olduğuna değinilmiş, sorunlar ortaya konmuş ve bunlara değişik açılardan çözümler üretilmiştir. Toplanan veriler bilgisayar ortamında SPSS Windows 6.1 programı kullanılarak, tablolar halinde sunulmuştur. Çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler araştırılmış sonuçlar tümevarım yöntemiyle genelleştirilmiştir.

6.5.Araştırma Bulguları:

DEPARTMANLAR	SIRA	FREKANS	YÜZDE
Muhasebe	1	3	10.0
Halkla ilişkiler	2	3	10.0
Finansman	3	7	23.3
Proje izleme	4	1	3.3
İnsan Kaynakları	5	1	3.3
pazarlama	6	7	23.3
Operasyon	7	7	23.3
Müşteri Temsilciliği	8	1	3.3
T O P L A M		30	100.0

Tablo 6.1 Anketi Dolduranın Çalıştığı Departman

Anketimize cevap veren leasing' i kullanan işletmelerinin departmanlarının yüzdeleri sırasıyla şöyledir :

Finansman , Pazarlama ve Operasyon departmanları % 23' lük bir oranla birinci sırada yer alırken, bunları % 10' luk bir oranla Muhasebe ve Halkla ilişkiler departmanları takip etmektedir. Daha sonra % 3.3' lük bir oranla Proje izleme, İnsan Kaynakları ve Müşteri Temsilciliği gelmektedir.

FAALİYET ALANI	SIRA	FREKANS	YÜZDE
Taşımacılık	1	4	13.3
Elektronik	2	4	13.3
Tekstil	3	4	13.3
Denizcilik	4	2	6.7
İş makinaları	5	1	3.3
Hava Ulaşım	6	2	6.7
Süt ve Süt Mamülleri	7	1	3.3
Finansal Kiralama	8	1	3.3
Danışmanlık	9	1	3.3
Tıbbi Cihazlar	10	2	6.7
Hastane	11	1	3.3
İnşaat	12	2	6.7
Turizm	13	3	10.0
Dış Ticaret	14	1	3.3
Basın	15	1	3.3
TOPLAM		30	100.0

Tablo 6.2 İşletmenin Faaliyet Alanı

Anketimize cevap veren bir leasing şirketinin müşterilerinin faaliyet alanlarının yüzdeleri sırasıyla şöyledir :

Taşımacılık, Elektronik ve Tekstil alanlarında faaliyette bulunan işletmeler, % 13.3 ile 1. sırada yer alırken, bunları % 10.0 ile Turizm Sektörü 2. sırada takip etmektedir. % 6.7 ile Denizcilik, Ulaşım, Tıbbi Cihazlar ve İnşaat alanında faaliyet gösterenler 3. sırada yer almaktadır. Bunları, % 3.3'lük bir oranla İş Makinaları, Süt ve Süt Mamülleri, Finansal Kiralama, Danışmanlık, Hastane, Dış Ticaret ve Basın alanlarında faaliyette bulunan işletmeler takip etmektedirler.

ÜRÜNLER/HİZMETLER	SIRA	FREKANS	YÜZDE
Turizm Hizmetleri	1	3	10.0
Gazete,T.V.	2	1	3.3
Taşımacılık hizmetleri	3	4	13.3
Elektronik eşya	4	3	10.0
Tekstil ürünleri	5	5	16.7
Tıbbi cihazlar	6	2	6.7
İnşaat Malzemeleri	7	2	6.7
Tarımsal ürünler	8	1	3.3
Sağlık hizmetleri	9	1	3.3
Danışmanlık hizmetleri	10	1	3.3
Deniz ürünleri	11	2	6.7
Finansal kiralama	12	1	3.3
Süt ve süt mamülleri	13	1	3.3
Hava ulaşım hizmetleri	14	2	6.7
İş makinaları	15	1	3.3
T O P L A M		30	100.0

Tablo 6.3 Üretilen Ürünler/ Hizmetler

Ankete cevap veren leasing şirketinin müşterilerinin ürettiği ürün ve hizmetler bakımından yapılan araştırma aşağıdaki gibidir ;

1. sırada % 16.7' lik payla Tekstil ürünleri sunan işletmeler yer almaktadır. 2. sırada % 13.3' lük bir oranla Taşımacılık hizmetleri sunan işletmeler yer almaktadır. 3. sırada % 10'luk bir yüzdeyle Turizm hizmetleri, Elektronik eşya hizmetleri sunan işletmeler yer almaktadır. Takip eden sıralarda ise % 6.7'lik oranlarla Tıbbi cihazlar, İnşaat malzemeleri, Deniz ürünleri, Hava ulaşım hizmetleri sunan işletmeler ve % 3.3'lük oranlarla Gazete,T.V., Tarımsal ürünler, Sağlık hizmetleri, Danışmanlık hizmetleri, Finansal kiralama, Süt ve süt mamülleri ve iş makinaları üreten işletmeler yer almaktadır.

KATEGORİ SIRASI	SIRA	FREKANS	YÜZDE
Yeni bir finansal teknik	1	12	40.0
Yetersiz kullanım	2	8	26.7
Yetersiz tanıtım	3	9	30.0
Diğer	4	1	3.3
T O P L A M		30	100.0

Tablo 6.4 Leasing'in Türkiye'de Yeteri Kadar Tanınmama Nedenleri

Ankete cevap veren müşterilerden % 40'ı "leasing'in yeni bir finansal teknik olduğu için" yeteri kadar tanınmama nedeni olduğunu ortaya koymaktadır. % 30.0'ı ise " leasing'in yeteri kadar tanıtılmadığını düşünmektedir. % 26.7'si ise " leasing yeteri kadar kullanılmadığı için" geniş müşteri kitleleri tarafından tanınmadığı görüşünü paylaşmaktadır.

KATEGORİ SIRASI	SIRA	FREKANS	YÜZDE
Fazla bilgi birikiminin olmayışı	1	2	6.7
Leasing konusunda ayrıntılı çalışmaların azlığı	2	8	26.7
Yatırım yapma arzusunun az oluşu	3	7	23.3
Sermaye piyasasının gelişmemişliği	4	7	23.3
Mülkiyet duygusunun kuvvetli olması	5	5	16.7
Diğer	6	1	3.3
T O P L A M		30	100.0

Tablo 6.5 Türkiye'de Leasing'in Gelişimini Engelleyen Nedenler

Ankete cevap verenlerin % 26.7'si Türkiye'de leasing'in gelişimini engelleyici neden olarak "leasing hususunda yapılan çalışmaların yetersiz olduğu" yönündedir. % 23.3'lük oranlarla "Döviz kurundaki dalgalanmalar, istikrarsız ekonomi politikaları dolayısıyla yatırım yapma arzusunun az oluşu " ile "Para ve sermaye piyasasının Ülkemizde halen gelişmemişliği" yer almaktadır. % 16.7'lik bir yüzdeyle "Türkiye'de işletmelerin mülkiyet duygusunun kuvvetli olması" yer almaktadır. % 6.7'lik bir oranla ise "Ülkemizde konuya ilişkin fazla bilgi birikiminin olmayışı" yer almaktadır.

KATEGORİ SIRASI	KOD	SIRALAMA	YÜZDE
Özkaynaklar	1	2	3.3
otofinansman	2	12	19.7
Tahvil/Hisse senedi ihracı	3	13	21.3
Para/sermaye piyasasından fon sağlama	4	4	6.6
Leasing yoluyla	5	30	49.2
T O P L A M		61	100.0

Tablo 6.6 Finansal Kaynak Sağlama Yolları

Ankete katılan işletmeler açısından % 49.2'si Hangi yollardan finansal yollardan kaynak sağlamak istersiniz sorusuna " Leasing yoluyla finansal aktifleri kiralarak" yanıtını vermiştir. Bunu % 21.3' ü ise "Tahvil ve hisse senedi v.b. ihraç ederek" takip etmektedir. Bunları % 19.7'lik bir oranla "Otofinansmanla" ve % 6.6 ile "İç ve dış, para ve sermaye piyasalarından fon sağlayarak" finansal kaynak sağlamak isteyenler takip etmektedir.

KATEGORİ SIRASI	KOD	SIRALAMA	YÜZDE
Taksitle alma	1	3	5.2
Peşin alma	2	16	27.6
Banka kredisiyle	3	7	12.1
Kredi kartıyla	4	3	5.2
Leasing yoluyla	5	29	50.0
T O P L A M		58	100.0

Tablo 6.7 Bir Finansal Aktife Sahip Olmak İçin Başvurulan Yollar

Ankete cevap verenler arasından % 50.0'ı bir finansal aktife sahip olmak için "leasing yolunu" seçerken, bunu % 27.6 ile "Peşin alma" takip etmektedir. 3. sırada % 12.1'lik oranla "Banka kredisi yoluyla" finansal aktife sahip olmak isteyenler yer almaktadır. Bunu % 50.2'lik oranlarla "Taksitle alma" ve "Kredi kartıyla alma" takip etmektedir.

DEĞER YARGISI	DEĞER	FREKANS	YÜZDE
Evet	1.00	30	100.0
T O P L A M		30	100.0

Tablo 6.8 Bir İşletmenin Kaynak Sıkıntısı Nedeniyle Alamadığı Sabit Aktifleri Leasing Yoluyla Almada Avantajı

Ankete katılan işletmelerin % 100.0'ü de "Bir işletmenin kaynak sıkıntısı nedeniyle alamadığı sabit aktifleri, leasing yoluyla almada büyük bir rekabet avantajı sağladığı" görüşünde birleşmektedirler.

HAYIR İSE NEDENLERİ ?

Yukarıdaki soruyla bağlantılı olarak ankete katılanların hepsi Evet dediği için bu soru cevaplandırılmamıştır.

KATEGORİ SIRASI	SAYI	SIRALAMA	YÜZDE
Düşük KDV oranı	1	23	34.8
Kredibilitenin yükselmesi	2	3	4.5
Gider olarak kaydedebilme	3	6	9.1
istikrarlı finansman sağlama	4	7	10.6
Malın sözleşme sonunda kiracının olması	5	12	18.2
Konumluk yer seçiminde esneklik sağlama	6	12	18.2
Diğer	7	3	4.5
TOPLAM		66	100.0

Tablo 6.9 Leasing'in Sağladığı En Cazip Avantajlar

Ankete katılanların % 34.8'i Leasing'in sağladığı en cazip avantaj olarak "Düşük KDV oranını" göstermektedir. 2. sırada % 18.2 ile "Sözleşme süresi sonunda malın kiracının olması" ve "İşletmelere konumluk yer seçiminde daha fazla esneklik sağlaması" yer almaktadır. 3. sırada ise % 10.6 ile "Orta ve uzun vadeli istikrarlı finansman imkanı sunması" yer almaktadır. Bunları % 9.1 ile "Kira ödemelerini gider olarak kaydedebilme imkanı" takip etmektedir.

KATEGORİ SIRASI	KOD	SIRALAMA	YÜZDE
Kolay ulaşılabilirlik	1	14	24.1
Geri ödeme kolaylığı ve şartları	2	8	13.8
Geri ödeme koşullarının işletme tarafından belirlenmesi	3	7	12.1
Vergi, harç v.b. istisnasının olması	4	11	19.0
Ucuz fon olması	5	18	31.0
T O P L A M		58	100.0

Tablo 6.10 Finansal Kaynakta Aranılan Şartlar

Ankete cevap veren işletmeler arasından % 31.0'lık bir oranı Bir finansal kaynakta aradığı şart, "Ucuz fon bularak maliyet avantajı yakalamak" olduğunu belirtmektedir. Bunu %24.1'lik bir oranla "Kolay ulaşılabilirlik" takip etmektedir. 3. sırada % 19.0'lık bir payla "Vergi, resim, harç v.b. istisna avantajlarının olması" yer almaktadır. Bunları sırasıyla % 13.8'lik bir oranla "Geri ödeme kolaylığı ve şartları" ve % 12.1 ile de "Geri ödeme koşullarının işletme tarafından belirlenmesi" takip etmektedir.

KATEGORİ SIRASI	KOD	SIRALAMA	YÜZDE
Tekstil makinaları	1	5	10.6
Tıbbi cihazlar	2	3	6.4
Kara, deniz ve hava taşıt araçları	3	8	17.0
İş makinaları ve takım tezgahları	4	5	10.6
Bilgisayar ve ofis ekipmanları	5	12	25.5
Otel, hastane ve komple büro donanımı	6	4	8.5
Enerji santralleri ve jeneratörler	7	5	10.6
İhracata yönelik komple üretim bantları	8	5	10.6
TOPLAM		47	100.0

Tablo 6.11 Kiralanmak İstenen Yatırım Araçları

Ankete katılanların % 25.5'i "Bilgisayar v.b.ofis ekipmanları"nı kiralamak isterken % 17.0'ı "Kara, deniz ve hava taşıt araçları"nı kiralamak istemektedir. Bunu % 10.6 ile "Tekstil makinaları", "İş makinaları ve takım tezgahları", "Enerji santralleri ve jeneratörler" ve "ihracata yönelik komple üretim bantları" takip etmektedir. Son olarak da % 8.5 ile "Otel, hastane ve komple büro donanımı" ve % 6.4 ile de "Tıbbi cihazlar" yer almaktadır.

KATEGORİ SIRASI	KOD	SIRALAMA	YÜZDE
Tekstil makinaları	1	5	12.2
Tıbbi cihazlar	2	3	7.3
Kara, deniz ve hava taşıt araçları	3	7	17.1
İş makinaları ve takım tezgahları	4	5	12.2
Bilgisayar ve ofis ekipmanları	5	10	24.4
Otel, hastane ve komple büro donanımı	6	3	7.3
Enerji santralleri ve jeneratörler	7	4	9.8
İhracata yönelik komple üretim bantları	8	4	9.8
T O P L A M		41	100.0

tablo 6.12 İşletmede Şu Ana Kadar Kiralanan Yatırım Araçları

Ankete katılanların arasından % 24.4'ü "Bilgisayar v.b. ofis ekipmanları"nı işletmelerinde şu ana kadar kiralamış olduğunu göstermektedir. 2. sırada % 17.1 ile "Kara, deniz ve hava taşıt araçları" işletmeler tarafından şu ana kadar kiralanmış olduğu yer almaktadır. Bunu % 12.2' lik paylarla "Tekstil makinaları" ve "İş makinaları ve takım tezgahları" takip etmektedir. Son olarak da %13.3'lük paylarla "Enerji santralleri ve jeneratörler" ve "İhracata yönelik komple üretim bantları" yer almaktadır.

KATEGORİ SIRASI	SIRA	FREKANS	YÜZDE
Finansal sıkıntı dolayısıyla alınamayan araçların alınması	1	19	63.3
Fazla zaman ve kaynak harcamama	2	5	16.7
Atıl kalan zaman ve kaynakları değerlendirme	3	6	20.0
TOPLAM		30	100.0

Tablo 6.13 Leasing' e Başvurma Sebepleri

Ankete katılanların % 63.3'ü Leasing'e başvurma sebebini "Finansal sıkıntı dolayısıyla alınamayan araçlar bu sistem yardımıyla kolaylıkla alınabilmesi" olarak göstermektedir. % 20.0'ı ise "Atıl kalan zaman ve kaynakları daha önemli bir alanda değerlendirme fırsatı doğduğunu" belirtmektedir. % 16.7' si ise "Bu konuya fazla zaman ve kaynak ayırmadan bir çözüm bulunması" olduğu söyleyerek 3. sırada yer almaktadır.

KATEGORİ SIRASI	DEĞER	FREKANS	YÜZDE
Faaliyeti için gerekli olan malların elde edilmesi	1	3	10.0
İşletmenin devamını sağlamak ve yeni yatırımlara girişmek	2	9	30.0
Piyasada söz sahibi olmak kaliteli mal ve hizmet sunmak	3	17	56.7
Daha fazla kazanmak	4	1	3.3
TOPLAM		30	100.0

Tablo 6.14 Yatırımcı Açısından Fon Sağlamanın Temel Amacı

Ankete katılan işletmelerin % 56.7' si İşletmeleri için fon sağlamanın temel amacının "İşletmeyi genişleterek piyasada söz sahibi olmak ve tüketicilere daha kaliteli mal ve hizmet sunabilmek" olduğunu vurgulamaktadır. Bunu % 30.0 ' lık oranla "İşletmenin devamını sağlamak ve yeni yatırımlara girişmek" olduğunu söyleyenler takip etmektedir. 3. sırada % 10.0 ile "Faaliyeti için gerekli olan iktisadi varlıkların elde edilmesi" yer almaktadır. Son olarak da % 3.3'lük bir oranla "Kara kar katarak daha fazla kazanmak" yer almaktadır.

KATEGORİ SIRASI	DEĞER	FREKANS	YÜZDE
Evet	1	25	83.3
Bir ölçüde	2	5	16.7
T O P L A M		30	100.0

Tablo 6.15 İşletme Açısından İktisadi Varlığın Mülkiyetine Sahip Olmaktan çok Kullanılmalarının Rasyonelliği

Ankete katılanlardan % 83.3'ü "İşletmeleri açısından iktisadi varlığın mülkiyetine sahip olmaktan çok, kullanılmalarının daha rasyonel bir davranış" olduğunu söylemektedir. % 16.7'lik bir pay da "Bir ölçüde rasyonel bir davranış" olduğu kanısına varmaktadır.

KATEGORİ SIRASI	DEĞER	FREKANS	YÜZDE
Evet	1	24	80.0
Bir ölçüde	2	6	20.0
T O P L A M		30	100.0

Tablo 6.16 "Teknolojik Gelişmelere Karşılık Yetersiz Banka Kredileri Makinanın Değeri Ona Sahip Olmak Değil, Kullanmaktır" İlkesinin Benimsenmesi

Ankete katılanların % 80.0' ı Teknolojik gelişmelere karşılık yetersiz banka kredileri "Makinanın değeri ona sahip olmak değil, kullanmaktır" ilkesini benimsemektedir. 20.0 'ı ise kısmen benimsemektedir.

KATEGORİ SIRASI	DEĞER	FREKANS	YÜZDE
Malın geri iadesi hususunda	1	9	30.0
Teknolojik eskime hususunda	2	6	20.0
Bir anda fazla fon kullanımı hususunda	3	15	50.0
T O P L A M		30	100.0

Tablo 6.17 Leasing'in Satınalmaya Göre Avantajı

Ankete katılanların % 50.0' ı Leasing'in satınalmaya göre en önemli avantajı olarak "Bir anda fazla fon kullanımını engellediğinden kiralamanın daha avantajlı" olduğunu belirtmektedir. % 30.0' lık bir oran "Leasing'de kiracı varlığı satınalmayıp, sadece kiraladığında varlıktan umulan getirinin sağlanamaması durumunda varlığın geri iadesi satınalmaya göre avantajlı" olduğunu belirtmektedir. % 20.0' ı ise "Teknolojik eskimeye karşı kiralamayı" tercih etmektedir.

KATEGORİ SIRASI	DEĞER	FREKANS	YÜZDE
BSMV ve KKDF ödenmez	1	1	3.3
Vergi, resim ve harç muaflığı	2	6	20.0
Hükümet kararlarındaki değişikliklerden etkilenmeme	3	8	26.7
Bütçe yapma şansı	4	10	33.3
Ödeme planı belirleme	5	5	16.7
T O P L A M		30	100.0

Tablo 6.18 Leasing'in Banka Kredisine Göre Avantajı

Ankete katılanların arasından % 33.3' ü Leasing'in banka kredisine göre en önemli avantajının "Leasing sözleşmesinde maliyet belli olduğundan bütçe yapma şansının olması" olarak değerlendirmektedir. % 26.7' si ise "Leasing uzun süreli bir sözleşme olduğundan süre ve şartlar önceden belirlendiğinden kiralayan işletme hükümet kararlarındaki değişikliklerden ve enflasyondan etkilenmez" olmasının banka kredisine göre en önemli avantaj olarak belirlemiştir. % 20.0' ı ise "Her türlü vergi, resim ve harç istisnası olmasını" , % 16.7' si ise "Ödeme planını nakit akışına göre belirleme şansını" , % 3.3' ü ise "BSMV ve KKDF ödenmemesini" en önemli avantaj olarak belirlemişlerdir.

S.13.İktisadi varlığın mülkiyetine sahip olmaktan çok kullanılmaları daha rasyonel bir davranış mı?		
Evet		
Bir ölçüde		
Kolon %		
Kolon %		
S.11.Leasing'e başvurma sebepleri		
Finansal sıkıntı dolayısıyla alınamayan kaynakların alınması	68.0	40.0
Bu konuya fazla zaman ve kaynak ayırmamak	12.0	40.0
Atıl kalan zaman ve kaynakları başka alanlarda değerlendirme	20.0	20.0

Tablo 6.19 Leasing'e Başvurma Sebepleri İle İktisadi Varlığın Mülkiyetine Sahip Olmaktan Çok, Kullanılmaları Arasındaki İlişki

Ankete katılanlar arasından, işletme açısından iktisadi varlığın mülkiyetine sahip olmaktan çok kullanılmaları daha rasyonel bir davranıştır

diyenlerin % 68.0'ı finansal sıkıntı dolayısıyla alınamayan araçların bu sistem yardımıyla kolaylıkla alınabildiğini söylemekte olup, % 20.0'ı atıl kalan zaman ve kaynakları daha önemli bir alanda değerlendirme fırsatı doğduğunu söylemekte ve son olarak da % 12.0'ı bu konuya fazla zaman ve kaynak ayırmadan bir çözüm bulunduğunu söylemektedir.

İşletme açısından iktisadi varlığın mülkiyetine sahip olmaktan çok kullanılmaları bir ölçüde rasyonel bir davranış diyenlerin % 40.0'ı finansal sıkıntı dolayısıyla alınamayan araçların bu sistem yardımıyla kolaylıkla alınabildiğini belirtmekte ve yine % 40.0'ı bu konuya fazla zaman ve kaynak ayırmadan bir çözüm bulunduğunu vurgulamakta ve son olarak da, % 20.0'ı atıl kalan zaman ve kaynakları daha önemli bir alanda değerlendirme fırsatı olduğunu belirtmektedir.

S.7.Leasing'in sağladığı en cazip avantajlar				
	Düşük KDV	Kredibilitenin yükselmesi	Gider olarak kaydedebilme	İstikrarlı finansman sağlama
S.5.Kaynak sıkıntısı nedeniyle alınamayan aktifleri almada avantaj sağlar mı?				
Evet	100.0	100.0	100.0	100.0

Tablo 6.20 Kaynak Sıkıntısı Nedeniyle Alınamayan Aktifleri Almada Avantaj Sağlama İle Leasing'in Sağladığı En Cazip Avantajlar Arasındaki İlişki

Ankete katılanlar arasında, bir işletmenin kaynak sıkıntısı nedeniyle alamadığı sabit aktifleri almada avantaj sağlar diyenlerin % 100.0'ü leasing'in sağladığı en cazip avantaj olarak düşük KDV oranını belirtmektedir.

Bir işletmenin kaynak sıkıntısı nedeniyle alamadığı sabit aktifleri almada avantaj sağlar diyenlerin % 100.0'ü leasing'in sağladığı en cazip avantaj olarak işletmenin kredibilitésinin yükselmesi olduğunu belirtmektedir. Ankete katılanların % 100.0'ü leasing'in sağladığı en cazip avantaj olarak kira ödemelerini gider olarak kaydedebilme imkanı olarak görmektedir. Son olarak da ankete katılanların % 100.0'ü leasing'in sağladığı en cazip avantaj olarak orta ve uzun vadeli istikrarlı finansman imkanı sunması olduğunu belirtmektedir.

	"Makinanın değeri ona sahip olmak değil, kullanmaktır" ilkesine katılıyor musunuz ?	
	Evet	Bir ölçüde
	Kolon %	Kolon %
İktisadi varlığın mülkiyetine sahip olmaktan çok kullanılmaları daha rasyonel mi?		
Evet	87.5	66.7
Bir ölçüde	12.5	33.3

Tablo 6.21 İktisadi Varlığın Mülkiyetine Sahip Olmaktan Çok Kullanılmaları İle "Makinanın Değeri Ona Sahip Olmak Değil, Kullanmaktır" İlkesi Arasındaki İlişki

Ankete katılanlar arasında, işletme açısından iktisadi varlığın mülkiyetine sahip olmaktan çok, kullanılmaları rasyonel bir davranış olduğunu söyleyenlerin % 87.5'i teknolojik gelişmelere karşılık yetersiz banka kredileri "makinanın değeri, ona sahip olmak değil kullanmaktır" ilkesini benimsemekte ; % 66.7'si ise bir ölçüde benimsemektedir. İşletme açısından iktisadi

varlıkların mülkiyetine sahip olmaktan çok kullanılmaları bir ölçüde rasyonel diyenlerin % 12.5'i teknolojik gelişmelere karşılık, yetersiz banka kredileri "makinanın değeri ona sahip olmak değil, kullanmaktır" ilkesini benimsemektedir. % 33.3'ü ise bir ölçüde benimsemektedir.

Burada işletmeler açısından önemli olan iktisadi varlığın mülkiyetine sahip olmaktan ziyade, ondan faydanılması daha rasyonel ve ekonomik bir durum olarak ön plana çıkmaktadır. İşletme faaliyeti için gerekli iktisadi varlığı elde edip, kullanım hakkına sahipse sorun olmayıp, atıl kalan zaman ve kaynaklarını başka alanlarda değerlendirme fırsatı bulmaktadır.

6.6.Bulguların Değerlendirilmesi

Son yıllarda dünyamız, her geçen gün daha da hızlanan bilimsel ve teknolojik ilerlemelere ve bunlara bağlı olarak yeni yatırımlara sahne olmaktadır. Endüstriyel alanda gelişmiş olarak tanınan ülkeler, sürekli olarak yeni teknolojilere yatırımlar yapmakta ve bu yatırımlara fon sağlanmasında yeni finansman tekniklerine başvurumaktadırlar. Endüstriyel alanda gelişmiş ülkeler arasında yer almak için yoğun çabalar sarfeden ülkemizin de meydana gelen bu dinamik gelişmelerden etkilenmesi kaçınılmazdır. Leasing, yüksek teknolojiye kadar çok geniş bir alanda, müteşebbislerin sabit sermaye yatırımlarını çok kısa sürede gerçekleştirmelerine ve yatırım tutarını orta ve uzun vadede kira şeklinde ödemelerine imkan veren bir finansal araçtır. Sözü edilen hızlı teknolojik gelişme, artan rekabet ve kıt kaynaklar gibi sorunlar gözönüne alındığında leasing'in müteşebbislere sağlayacağı faydalar daha iyi anlaşılacaktır. Araştırmaları bulguları bu anlayışla değerlendirildiğinde şu sonuçlar çıkarılabilir.

İlk tesbitimiz Türkiye'de leasing'in yeteri kadar tanınmaması durumu olduğu yönündedir. Özellikle Küçük ve orta ölçekli işletmeler leasing'i

sır dolu bir kutu olarak görmektedir. Tabi bunun nedenleri vardır. Bu sorunun giderilmesi için, işletmelere leasing hakkında aydınlatıcı ve kapsamlı bilgi verilmelidir. Yani her yönüyle leasing anlatılmalıdır.

Araştırmaya göre diğer bir bulgu, Türkiye'de leasing'in gelişimini engelleyen nedenlerin varlığıdır. Bu nedenlerden en önemlisi, leasing hususunda yapılmış ayrıntılı çalışmaların oldukça az oluşudur. Ankete katılan müşterilerimiz, leasing'i kullandıkları halde yine de leasing'in bazı yönlerini bilememekten şikayet etmektedirler. Bunun nedeni de Türkiye'de leasing konusunda ayrıntılı çalışmaların (yatırımcıya yön verecek çalışmaların) oldukça az oluşudur. Diğer önemli bir neden de, Türkiye'de uygulanan ekonomi politikasıyla ilgilidir. Döviz kurundaki dalgalanmalar, istikrarsız ekonomi politikaları dolayısıyla yatırım yapma arzusunun az olması ve sermaye piyasasının ülkemizde halen yetersiz kalmasıdır. Bu gibi durumlarda iyileştirme yapılırsa, leasing'in önü açılacak ve daha fazla girişimci leasing'i kullanmak isteyecek ve kaynak sorununa kesin bir çözüm bulunmuş olacaktır. Leasing'in ülkemizde gelişmemesinin bir diğer nedeni, mülkiyet duygusunun kuvvetli olmasıdır. Ama bunun son yıllarda aşıldığını söyleyebiliriz.

Araştırmanın başka bir sonucuna göre, finansal kaynak sağlama yolları arasında son yıllarda leasing birinci sırada yer almaktadır. Leasing'i kullanan tanıyan daha fazla tercih etmektedir.

Bir diğer tesbitimiz, İşletmelerin bir finansal aktife sahip olmak için, büyük bir çoğunluğu leasing yoluyla kiralayarak almak istemeleridir. Burada leasing, gün geçtikçe teknolojik gelişme hızlandıkça daha fazla tercih edileceği yönündedir. Diğer finansal kaynaklara nazaran daha çok tercih edilmektedir. Bunun en önemli nedeni, Ülkemizde orta ve uzun vadeli kaynak bulmanın zor olmasıdır. Bu devlet tarafından teşvik edilmelidir.

Bir diğerk tesbitimiz de, leasing bir işletmenin kaynak sıkıntısı nedeniyle alamadığı sabit aktifleri almada büyük bir rekabet avantajı sağladığı yönündedir. Bunun için işletmeler leasing'i bu yönde kullanarak piyasada söz sahibi olma, daha kaliteli üretme v.b. avantajlar sağlayabilirler.

Bir diğerk tesbitimiz de, leasing'in sağladığı en cazip avantaj olarak düşük KDV oranı görölmüşür. Leasing'de mallara uygulanan KDV'nin düşük olması, maliyetin düşmesine dolayısıyla kalitenin artmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda maliyetlerin düşmesinde işletme, rakip işletmelere karşı avantaj sağlamış olmaktadır. Malın, sözleşme süresi sonunda kiracının olması da bir başka önemli avantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da bir anda fazla fon gerektirdiği için alınamayan sabit aktiflerin alınmasında çok önemli bir role sahiptir.

Bir diğerk tesbitimiz de, finansal kaynakta aranılan en önemli şart olarak, ucuz fon bularak maliyet avantajı sağlamak olduğı görölmüşür. İşletmelerin yoğun bir rekabet piyasasında ayakta kalabilmesi için en önemli etkenlerden birisi ucuz fon bulmak ve düşük maliyet avantajı sağlamaktır. Finansal kaynağın, kolay ulaşılabilirliği ve geri ödeme koşullarının işletme tarafından belirlenmesi de aranılan şart olarak görölmüşür. İşletmeler ucuz fon bulma yolu olarak leasing'i seçmelidir.

Araştırmamızdan çıkan bir başka sonuç da yatırım araçlarının, kiralanmak istendiğinde bilgisayar ve ofis ekipmanlarının işletmeler tarafından tercih edildiğı görölmüşür. Son bilgi ve teknolojik gelişmelere karşılık işletmeler de piyasada tutunabilmek için bu yeniliğı takip etmek zorundadırlar. Bilgisayar kiralaması bu yüzden önem kazanmaktadır. Çünkü en hızlı gelişen bilgisayar teknolojisidir. İşletmeler teknolojik eskimeye karşı korunabilmek amacıyla da bilgisayarı tercih etmiş olabilirler. Buna ilave olarak kara, deniz ve hava taşıt araçları da kiralanmak istenmektedir. Bu aktifler de çok çabuk değıştiğı için kiralama çok avantajlı olmaktadır. Bundan dolayı işletmeler öncelikle bu aktifleri kiralamayı tercih etmelidirler.

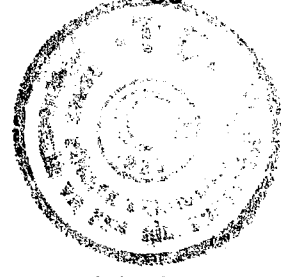
Bir diğ er tesbitimiz de, leasing'e başvurulmasının nedeni olarak finansal sıkıntı dolayısıyla alınamayan araçların bu sistem yardımıyla kolaylıkla alınabilmesidir. İşletmeler başlangıçta fazla fon bulamadığı zaman leasing'i tercih etmekte ve mevcut fonunu başka alanlarda değerlendirme firsatı bulmaktadır.

Bir diğ er sonuç da, girişimcinin, amacının işletmeyi genişleterek piyasada söz sahibi olmak ve tüketicilere daha kaliteli mal ve hizmet sunabilmek olduğunu göstermiştir. Bu amacını gerçekleştirmek için de leasing'den faydalanması kaçınılmazdır. Leasing yoluyla finansal kaynak sağlamalı ve piyasada rekabet avantajı sağlamalıdır.

Bir başka tesbitimiz de, işletmeler iktisadi varlığın, mülkiyetine sahip olmaktan çok kullanılmalarının daha rasyonel bir davranış olduğunu göstermiştir. Çünkü işletme açısından, üretim devamı için gerekli olan makinanın kullanılması ve ondan faydalanılmasıdır. Mülkiyetine sahip olmak ikinci sırada yer almalıdır. Zaten sözleşme süresi sonunda makina işletmenin mülkiyetine geçmektedir.

Bir diğ er tesbitimiz de, leasing'in satınalmaya göre en önemli avantajının, bir anda fazla fon kullanımını engellemesi olduğu görülmüştür. İşletme, elindeki mevcut fonunu başka alanlarda (repo v.b.) değerlendirme firsatı bulmaktadır. Rasyonel işletmecilik açısından yapılması gereken davranış bu olmalıdır. Satınalmak yerine, leasing yoluyla kiralanması daha avantajlıdır.

Son sorumuza yönelik olarak da, şunu ifade edebiliriz; leasing'in, banka kredisine göre avantajlı olduğunu söyleyebiliriz. Banka kredisi için  denen BSMV ve KKDF, leasing de kısmen ödenmez. Leasing sözleşmeleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğundan maliyet düşmektedir. Leasing banka kredisine göre daha avantajlı olduğundan işletmeler finansal kaynak sorununa leasing yoluyla bir çözüm bulmalıdır.

SONUÇ

Bu çalışmada leasing kavramının ne olduğunu, işleyiş mekanizmasını, tarihçesini, türlerini, Türkiye uygulamasını, yararlarını ve diğer finansal teknikler içindeki önemini ve Türkiye'de leasing'in gelişmesini engelleyen sorunları inceledik. Bu sorunlara ne tür çözümler getirilebileceğini açıkladık. Bir leasing şirketinde, leasing uygulamaları üzerine bir anket uygulaması yaptık.

20.yy'a girerken bilgi teknolojisinin ne kadar hızlı gelişme gösterdiğine hepimiz şahit olmaktayız. Haberleşme ve telekomünikasyon teknolojisinin inanılmaz gelişimi karşısında, dünya mega bir köy haline gelmiştir. Dünyanın bir ucunda olan olay diğer ucuna uydu ve haberleşme kanalları sayesinde anında ulaşabilmektedir. Türkiye'nin de bu olayların dışında kalması mümkün değildir.

Bu çalışmada daha çok leasing'in Türkiye uygulamasına ağırlık verilmiş olup, bir leasing şirketinde mevcut müşterilerinin leasing uygulamaları üzerine bir araştırma yapılmıştır. Yapılan uygulama çalışmasında, Türkiye'de leasing'in yeteri kadar tanınmamasının nedenleri araştırılmış, leasing'in yeteri kadar tanıtılmadığı ve kullanılmadığı saptanmıştır. Türkiye'deki leasing'in gelişimini engelleyen nedenlerden en önemlisi araştırılmış, leasing konusunda yapılmış ayrıntılı çalışmaların az oluşu, döviz kurundaki dalgalanmalar, istikrarsız ekonomi politikaları dolayısıyla yatırım yapma arzusunun az oluşu, Türkiye'deki para ve sermaye piyasasının yetersiz oluşu, küçük işletmelerin mülkiyet duygusunun kuvvetli oluşu sonucuna varılmıştır. Finansal kiralama konusunda yapılmış ayrıntılı araştırmalar, aydınlatıcı çalışmalar oldukça azdır. Özellikle kiracılar bu konuda büyük güçlüklerle karşılaşmakta, bilgi sağlayamadıklarından uzak durmayı tercih etmektedirler.

Araştırmanın bir diğer sonucu da, Türkiye'de finansal kaynak sıkıntısı dolayısıyla, finansal kaynak sağlama yolu olarak öz kaynaklar, otofinansman ve leasing'in tercih edildiği yönündedir.

Bir finansal aktife sahip olmak için işletmeler peşin satınalma, taksitle alma ve leasing'i tercih ettikleri görülmüştür. Bir işletmenin kaynak sıkıntısı nedeniyle alamadığı sabit aktifleri almada avantaj sağlayıp, rakip işletmelere karşı rekabet avantajı sağladığı ortaya konmuştur.

Leasing'in avantajlarından en cazip olanları, düşük KDV oranı, işletmenin kredibilitesinin yükselmesi, kira ödemelerini gider olarak kaydedebilme imkanı, orta ve uzun vadeli istikrarlı finansman imkanı sunması, sözleşme süresi sonucunda malın kiracının olması, leasing sözleşmelerinin esnek oluşu ve her türlü vergi, resim ve harçtan istisna oluşu saptanmış ve işletmeler bu yolla kaynak sıkıntısına düşmekten kurtulmuş olmaktadır. Leasing'e başvurma sebepleri olarak, finansal sıkıntı dolayısıyla alınamayan araçlar bu sistem yardımıyla kolaylıkla alınabilmekte, bu konuya fazla zaman ve kaynak ayırmadan bir çözüm bulunmuş olmakta , atıl kalan zaman ve kaynakları daha önemli bir alanda değerlendirme fırsatı bulmaktadır. Leasing'in satınalmaya göre en önemli avantajı olarak, bir anda fazla fon kullanımını engellediğinden, işletme elindeki mevcut fonunu başka alanlarda (repo v.b) değerlendirme fırsatı bulmaktadır. Leasing'in banka kredisine göre en önemli avantajı, banka kredisi için ödenen BSMV ve KKDF'nin ödenmemesi ve leasing sözleşmeleri her türlü vergi, resim ve harçtan istisna olması sonucuna varılmıştır.

Leasing, Avrupa ülkelerinde inanılmaz bir hızla yayılma göstermiş olup, şu anda şirketlerin çoğu leasing yoluyla, Finansman kaynağı sorununa çözüm bulma yoluna gitmiştir.Türkiye'de bu gelişimin dışında kalamamış ve 1986 yılında 2 olan Leasing şirketi sayısı 1994 yılında 37'ye ulaşmıştır. Kasım 1994 itibariyle, Türkiye'de Leasing sektörünün yurtdışı

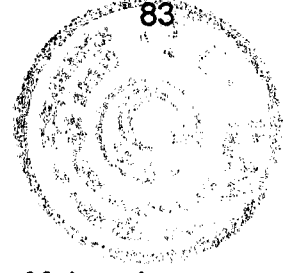
kiralama cirosu 387 milyon dolar, yurtiçi kiralama cirosu ise 7631 milyar lira olarak gerçekleşmiştir.

Son söz olarak da şunu söyleyebiliriz, ekonomilerin gelişmesi için önemli bir enstrüman olan leasing, Türkiye'de yaşanan rant ekonomisini reel ekonomiye çevirmek açısından önemli bir role sahiptir. Ülkemizde 10 yıllık bir geçmişe sahip olan leasing sektörü büyük gelişmeler göstermektedir. Gelişmiş ekonomilerde ise leasing, firmaların ürünlerini satmaları açısından önemli bir pazarlama stratejisi haline gelmiştir. Ülkemizde de leasing'in hızlı gelişimi sonucunda ülke ekonomisine katkısı büyük olacaktır.

KAYNAKLAR

1. AHISKA, Aydın (1985), "Finansal Kiralamada Vergi ve Muhasebe Sorunları" Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Finansal Kiralama Semineri, 5-6 Aralık 1985.
2. AKGÜÇ, Öztin (1994), "Finansal Yönetim" İstanbul: Avcıol Basım-Yayım No=15
3. APAK, Dr. Sudi (1992), "Uluslararası Finansal Teknikler", Emlak Bankası Yayınları
4. ATAMAN, Zafer (1997), " Finansal Kiralama Şirketleri ve Fon Kaynakları", Finans Dünyası Dergisi, Mart 1997 Sayısı
5. BİLİCİ, İlhan(1997), " Finansal Kiralama Şirketleri ve Teşvik Uygulaması", Finans Dünyası Dergisi, Eylül 1997 Sayısı
6. BRICK, I.E., FUNG,W. (1987), "Leasing and Financial Intermediation = Competitive Tax Advantages, Financial Management"
7. CAPITAL Guide-6 (1994), "Gelişen Finans Teknikleri" İstanbul
8. CEYLAN, Ali (1995), "Finansal Teknikler" Ekin Kitapevi Yayınları-1995
9. CEYLAN, Ali (1992), "Leasing, Factoring ve Risk Sermayesinin Küçük İşletmelere Uygulanabilirliği" Bursa:Ticaret ve Sanayi Odası Dergisi Sayı: 20
10. CLARK, Tom (1985), "Leasing Finance"
11. ÇABUKOĞLU, Emel (1997), "Leasing Sektörünü Küçükler Büyüttü", Finans Dünyası Dergisi, Aralık 1997 Sayısı

12. ÇAKICI, Latif (1986) , "Finasmanda Yeni İmkan = Kiralama", Türk Ekonomisi Nereye Gidiyor ? " Ankara : Ankara Ün . Basımevi .

13. DEREK , Roberts (1983) , " Leasing Beats The Slump " Management Today , October .

14 . ERSAN , İhsan (1985) , " Leasing'i Beklerken " Para ve Sermaye Dergisi , Mart – 1985 .

15. FORTUNE , (1983) , " Leasing Means Business " October

16. GILES , R.S. , and CAPEL , J.W., " Finance and Accounting " Third Edition .

17. GÜÇTEKİN, Murat (1997), "Özel Finans Kurumu Organizasyonu, Sorunları ve Çözüm Önerileri", "Yüksek Lisans Tezi", Gebze.

18. GÜVEMLİ , Oktay (1988) , " Yatırım Projelerinin Düzenlenmesi ve Değerlendirilmesi , Yapılabilirlik Raporları Esasları "Grafik Sanatlar Matbaacılık ve Ambalaj Sanayi , İstanbul .

19. HATİBOĞLU , Zeyyat (1993) , " Temel Ticaret ve Maliyet Muhasebesi " Yeni İktisat ve İşletme Yönetimi Dizisi N.8

20. İktisat Bankası , (1986) , " Finansal Kiralama "

21. İktisat Leasing (1989) , " Annual Report "

22. İktisadi Araştırmalar Vakfı (1989), "Türkiye'de Finansal Kiralama- Leasing (Esaslar ve Uygulama)", "Seminer Tebliğler- Panel", İstanbul.

23. KARABULUT , Erhan (1993) , " Leasing ve Türkiye Uygulaması " Bursa : Üniversite Bitirme Tezi.

24. KÖTELİ , Argun (1985) , " Leasing Yasa Tasarısı ve Düşündürdükleri " İktisat ve Maliye
25. KÖTELİ , Argun (1991) , " Karşılaştırmalı Hukuk ve Türk Hukukunda Finansal Kiralama " Kazancı Kitap Ticaret A.Ş.
26. KUNTALP, Prof. Dr. Erden, (1988) "Finansal Kiralama Kanunu'na Göre Finansal Kiralama (Leasing) Tanımı ve Hükümleri", "Türkiye Bankalar Birliği Yayınları" , Ankara.
27. ORHON, Ali (1986), "Financial Leasing and Its Implications in Turkey", İstanbul, "Yüksek Lisans Tezi".
28. ÖZSUNAY , Ergun (1985) , " Leasing İşlemleri Hukuksal Yapıları ve Güncel Sorunları " Para ve Sermaye Piyasası Dergisi Sayı.73
29. SEYHAN , Ümit , EROL , Aydın M. (1991) , " Finansal Kiralama , Kalkınma , Leasing " Kalkınma Dergisi , Sayı 36.
30. SHAPIRO , H. (1985) , " Getting The Most Out Of The Leased " Forbes March.
31. SÖZER, Dr. Bülent, (1988), "Finansal Kiralama Kanunu'nun 8. Maddesiyle Öngörülen Sisteme İlişkin Bazı Görüşler ve Değerlendirmeler", "Türkiye Bankalar Birliği Yayınları".
32. ŞENAY, Ertuğrul (1987) , " Finansal Kiralama " Tarihsel ve Güncel Ekonomide Diyalog Dergisi Sayı:28 – 29.
33. TAŞAR, Bülent (1997), "Gelişmiş Ekonomilerdeki Leasing'in Durumu", Finans Dünyası Dergisi, Haziran 1997 Sayısı

34. TANTAL , Saadet (1996) , " Menkul Kıymetleştirme ; ABD Uygulamaları ve Bankacılık Sektörüne Etkileri " Ankara : Sermaye Piyasası Kurulu Yayın No . 4

35. Tebliğler Dergisi , (Eylül, Ekim 1986) Sayı :29

36. TEKBAŞ , Mehmet (1985) , " Finansal Kiralama (Leasing) Açık Oturumu) Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi , Ağustos

37. Tekinalp , Ünal (1989) , " Hukuki Yönden Finansal Kiralama Kanunu " Türkiye Sınai Kalkınma Bankası FK Semineri , 5 – 6 Aralık 1989.

38. TERRY, Brian. (1985), "Need For Leasing Despite All Change, World Leasing Yearbook, 7th Edition, London.

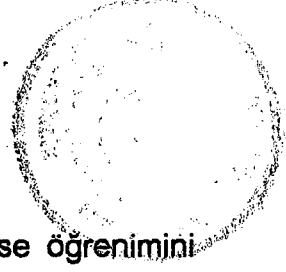
39. TURKO , R. Metin (1994) , " Finansal Yönetim I " Erzurum : Atatürk Ün. Yayınları No . 765

40. UYANIK , Senan (1990) , " Proje Finansmanında Finansal Kiralamanın Rolü – Türkiye Örneği " Ankara : Türkiye Ticaret , Sanayi , Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği .

41. YAŞAR Leasing , Leasing El Kitabı (1997) .

42. YAŞARBANK Finans Dergisi, Ağustos, Eylül 1997

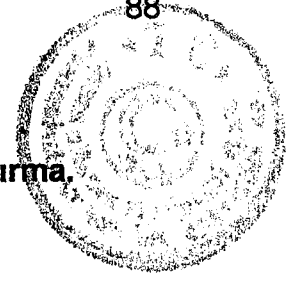
ÖZGEÇMİŞ

1972 yılında Gaziantep'te doğdu. İlk , orta ve lise öğrenimini Gaziantep'te tamamladı. 1993 yılında Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nü bitirdi .1995 yılında Gebze Yüksek teknoloji Enstitüsü İşletme Bölümü'nde Yüksek Lisans'a başladı.

Şu anda Yaşarbank Gebze Şubesi'nde çalışmaktadır. Yabancı dil olarak İngilizce bilmektedir.

EK : ANKET FORMU**Bir Leasing Şirketinde Leasing Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma.**

Anket sorularına cevap verenler için;

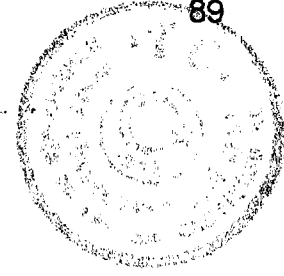
Anketi dolduranın çalıştığı departman.....
İşletmenin faaliyet alanı.....
Üretilen ürünler/ hizmetler.....

1) Sizce Türkiye'de leasing'in yeteri kadar tanınmamasının nedenleri nelerdir?

- a) Yabancı dilden bir kavram olduğu için
- b) Yeni bir finansal teknik olduğu için
- c) Yeteri kadar kullanılmadığı için
- d) Yeteri kadar tanıtıcı faaliyetler yapılmadığı için
- e) Diğer.....

2) Sizce Türkiye'de leasing'in gelişimini engelleyen nedenlerden en önemlileri hangileridir?

- a) Uzmanlaşmış eleman yetersizliği
- b) Ülkemizde konuya ilişkin fazla bilgi birikiminin olmayışı
- c) Leasing konusunda yapılmış ayrıntılı çalışmaların oldukça az oluşu
- d) Döviz kurundaki dalgalanmalar, istikrarsız ekonomi politikaları dolayısıyla yatırım yapma arzusunun az oluşu
- e) Sermaye piyasasının ülkemizde yeterince gelişmemişliği
- f) Türkiye'de işletmelerin mülkiyet duygusunun kuvvetli olması

3) Hangi yollardan finansal kaynak sağlamak istersiniz?

- a) Özkaynaklarla
- b) Otofinsanmanla
- c) Tahvil ve hisse senedi v.b. ihraç ederek
- d) İç ve dış,Para ve sermaye piyasalarından fon sağlayarak
- e) Leasing yoluyla finansal aktifleri kiralayarak
- f) Diğer.....

4) Bir sabit aktife sahip olmak için hangi yollara başvurursunuz?

- a) Taksitle satınalırım
- b) Peşin satınalırım
- c) Banka kredisiyle alırım
- d) Kredi kartıyla alırım
- e) Leasing yoluyla kiralayarak alırım
- f) Diğer.....

5) Sizce leasing, bir işletmenin kaynak sıkıntısı nedeniyle alamadığı sabit aktifleri almada avantaj sağlar mı?

- a) Evet
- b) Hayır

6) Hayır ise nedenlerini yazınız.....

7) Sizce leasing'in sağladığı en cazip avantajlar hangileridir ?

- a) Düşük KDV oranı
- b) İşletmenin kredibilitesinin yükselmesi
- c) Kira ödemelerini gider olarak kaydedebilme imkanı
- d) Orta ve uzun vadeli istikrarlı finansman imkanı sunması
- e) Sözleşme süresi sonunda malın kiracının olması
- f) Leasing sözleşmelerinin esnek oluşu ve her türlü vergi, resim ve harçtan istisna oluşu
- g) İşletmelere konumluk yer seçiminde daha fazla esneklik sağlaması
- h) Diğer.....

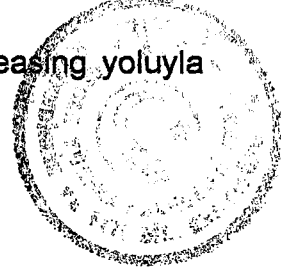
8) Bir finansal kaynakta aradığınız şartlar nelerdir?

- a) Kolay ulaşılabilirlik
- b) Geri ödeme kolaylığı ve şartları
- c) Geri ödeme koşullarının işletme tarafından belirlenmesi
- d) Vergi, resim, harç v.b. istisna avantajlarının olması
- e) Ucuz fon bularak maliyet avantajı sağlamak
- f) Diğer.....

9) Hangi yatırım araçlarını kiralamak istersiniz ?

- a) Tekstil makinaları
- b) Tıbbi cihazlar
- c) Kara, deniz ve hava taşıt araçları
- d) İş makinaları ve takım tezgahları
- e) Bilgisayar ve benzeri ofis ekipmanları
- f) Otel, hastane ve komple büro donanımı
- g) Enerji santralleri ve jeneratörler
- h) İhracata yönelik komple üretim bantları

10) Siz işletmenizde şu ana kadar hangi yatırım araçlarını leasing yoluyla kiraladınız ?

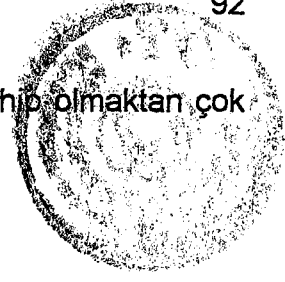
- a) Tekstil makinaları
- b) Tıbbi cihazlar
- c) Kara, deniz ve hava taşıt araçları
- d) İş makinaları ve takım tezgahları
- e) Bilgisayar ve benzeri ofis ekipmanları
- f) Otel, hastane ve komple büro donanımı
- g) Enerji santralleri ve jeneratörler
- h) İhracata yönelik komple üretim bantları

11) Leasing'e başvurmanızın sebepleri nelerdir ?

- a) Finansal sıkıntı dolayısıyla, alınamayan araçlar bu sistem yardımıyla kolaylıkla alınabilmektedir
- b) Bu konuya fazla zaman ve kaynak ayırmadan bir çözüm bulunmuş olmaktadır
- c) Atıl kalan zaman ve kaynakları daha önemli bir alanda değerlendirme fırsatı doğmaktadır
- d) Rasyonel çalışan işletmelerde rakabet avantajı sağlamaktadır

12) Yatırımcı açısından fon sağlanmasının temel amacı nedir ?

- a) Faaliyeti için gerekli olan iktisadi varlıkların elde edilmesi
- b) İşletmenin devamını sağlamak ve yeni yatırımlara girişmek
- c) İşletmeyi genişleterek piyasada söz sahibi olmak ve tüketicilere daha kaliteli mal ve hizmet sunabilmek
- d) Kara kar katarak daha fazla kazanmak
- e) Aile ve çevresine iş imkanı sağlamak

13) Sizce işletme açısından iktisadi varlığın, mülkiyetine sahip olmaktan çok kullanılmaları daha rasyonel bir davranış mıdır?

- a) Evet
- b) Bir ölçüde
- c) Hayır

14) Teknolojik gelişmelere karşılık, yetersiz banka kredileri "makinanın değeri, ona sahip olmak değil, kullanmaktır." ilkesinin benimsenmesine yol açmıştır. Buna katılıyor musunuz ?

- a) Evet
- b) Bir ölçüde
- c) Hayır

15) Leasing'in satınalmaya göre en önemli avantajı sizce nedir ?

- a) Leasing'de kiracı varlığı satınalmayıp, sadece kiraladığında varlıktan umulan getirinin sağlanamaması durumunda varlığın geri iadesi satınalmaya kıyasla daha rahattır
- b) Teknolojik eskimeye karşı kiralama tercih konusu olmaktadır
- c) Bir anda fazla fon kullanımını engellediğinden kiralama daha avantajlıdır
- d) Diğer.....

16) Leasing'in banka kredisine göre en önemli avantajı sizce nedir ?

- a) Banka kredisi için ödenen Banka Sigorta Muamele Vergisi (BSMV) ve kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (KKDF) ödenmez
- b) İşletmeler her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğu için maliyet düşer
- c) Leasing uzun süreli bir sözleşme olduğundan süre ve şartlar önceden belirlendiğinden kiralayan işletme hükümet kararlarındaki değişikliklerden ve enflasyondan etkilenmez
- d) Bir leasing sözleşmesinde maliyet belli olduğundan bütçe yapma şansı artar
- e) Ödeme planını, nakit akışına göre belirleme şansı vardır

